

Луцьк і Тракай
діляться досвідом

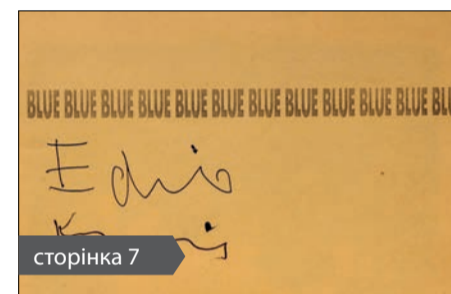
Łuck i Troki wymieniają się
doświadczeniami

сторінка 2

Луцька лінія
Едварда Красінського

Łucka linia
Edwarda Krasińskiego

сторінка 7

Картина «Битва під Оршею»
потребує реставрації

Obraz «Bitwa pod Orszą»
potrzebuje restauracji

сторінка 9

Куліша вшанували молитвою
в каплиці єпископа

Modlitwą w kaplicy biskupa
uczczono Pantelejmona Kulisza

сторінка 10

Йоланта Юшкевич та
«Гармидер» поставили Віткація

Jolanta Juszkiewicz i «Harmyder»
wystawiły Witkacego

сторінка 11

Śladami Świętego Felińskiego

Слідами Святого Фелінського

Mroczne zimne korytarze, przygnębiająca cisza, ciągły post, surowo zaciśnięte usta – tak wielu wyobraża sobie klasztor i życie w nim. Jednak wystarczy spojrzeć na prawdziwe, a nie filmowe zakonnice – i wszystkie stereotypy zostają natychmiast rozwiane.

29 i 30 lipca w Łucku przebywały zakonnice ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Zgromadzenie jest dość liczne: 71 ośrodków w Polsce, 54 w Brazylii, jego siostry prowadzą słynny szpital Bambino Gesù w Rzymie i mają kilka domów zakonnych na Ukrainie, Białorusi, w Kazachstanie i Rosji.

Obecnie siostry zakonne pielgrzymują do miejsc związanych z życiem metropolity warszawskiego, arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, założyciela Zgromadzenia. Celem podróży jest wieś Dźwiniaczka (obecnie rejon borszczowski w obwodzie tarnopolskim), gdzie kiedyś pracował arcybiskup i gdzie po śmierci przeniesiono jego szczątki.

W Łucku znalazły się one nieprzypadkowo, bowiem los Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, którego Kościół Rzymskokatolicki czci jako świętego, jest związany z Wołyniem. Urodził się 1 listopada 1822 r. we

wsi Wojutyn (obecnie rejon łucki), uczył się w gimnazjach w Krzemieńcu i Łucku. Los przyszłego świętego nie był łatwy – gdy miał 11 lat zmarł jego ojciec, a pięć lat później władze rosyjskie skonfiskowały majątek Felińskich za udział w polskim ruchu wyzwoleniczym. Matka, Ewa Felińska (patronka Stowarzyszenia Kultury Polskiej na Wołyniu) została zesłana na Syberię, a siedmiorgiem dzieci opiekowali się krewni. Dzięki dobroczyńcom Zygmunt z wyróżnieniem ukończył studia na Wydziale Fizyki i Matematyki na Uniwersytecie Moskiewskim, a następnie kontynuował naukę na Sorbonie i w Collège de France. Po studiach Zygmunt Szczęsnny Feliński postanowił poświęcić się Bogu. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1855 r. Służył najpierw jako wikariusz w Petersburgu, wykładał na Akademii Duchownej, stworzył schronisko dla seniorów i sierot, którymi opiekowało się założone przez niego

Pохмурі холодні коридори, гнітюча тиша, постійний піст, суворо стиснені вуста – ось так багато хто уявляє монастир і життя в ньому. Проте достатньо лише поглянути не на кіношних, а на справжніх монахинь і всі ці стереотипи моментально розвіюються.

29 і 30 липня в Луцьку перебували черниці зі Згромадження сестер-францисканок сім'ї Марії. Згромадження це досить чисельне: 71 осередок у Польщі, 54 – у Бразилії, його монахині керують відомим шпиталем Bambino Gesù у Римі, а також мають кілька домів в Україні, Білорусі, Казахстані та Росії.

Зараз делегація сестер відбуває паломництво місцевостями, пов'язаними із життям варшавського архієпископа Зигмунта-Щенсного Фелінського, засновника згромадження. Мета подорожі – село Дзвинячка (зараз Борщівський район Тернопільської області), де колись працював і був перепохований архієпископ.

У Луцьку вони опинилися зовсім не випадково, адже доля Зигмунта-Щенсного Фелінського, якого Католицька церква латинського обряду вшановує як святого, пов'язана із Волинню. Він народився

1 листопада 1822 р. у селі Воютині (сучасний Луцький район), навчався в гімназіях Кременця та Луцька. Доля майбутнього святого не була легкою – коли хлопцеві було 11 років, помер батько, а через п'ять років, за участь у польському визвольному русі, російська влада конфіскувала маєток Фелінських. Матір, Еву Фелінську (патронку Товариства польської культури на Волині), відправили у заслання до Сибіру, а сімох дітей розібрали родичі. Закінчивши завдяки допомозі благодійників фізико-математичний факультет Московського університету (із відзнакою), Зигмунт-Щенсний Фелінський продовжив навчання у Сорбонні і Коллеж де Франс. Згодом Зигмунт-Щенсний вирішив присвятити себе Богові. Священницький сан отримав у 1855 р., служив спочатку вікарієм у Санкт-Петербурзі, викладав у духовній академії, створив притулок для старців і сиріт, за яким доглядало

Агротуристыка на Воїніні бѣдзіє розвіјана ведлуг польскіх wzorców

Воїніні розвіватимуть агротуризм за польскім зразком

Три гміні і кілька індивідуальних учасників з обводу воїнінського розвіні агротуристыкѣ в регіоні, опіраючись на дошвідченіях польскіх партнерів.

Три громади й декілька індивідуальних учасників із Воїнінської області розвіватимуть агротуризм у регіоні, покладаючись на дошвід польскіх партнерів.

Проект «Wykorzystanie polskich doświadczeń dla wspierania rozwoju usług agroturystycznych w obwodzie Wołyńskim» rozpoczął się w lipcu i potrwa do 15 grudnia. Jest realizowany przez Wołyńską Obwodową Organizację Pozarządową «Fundacja Rozwoju Lokalnego» (Ukraina) oraz Fundację «Europejska Akademia Samorządowa» (Polska) przy wsparciu Konsulatu Generalnego RP w Łucku oraz Departamentu Rozwoju Rolnictwa Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej. Dofinansowania w wysokości 16 204 euro udziela Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP («Polska Pomoc»). Ponadto dwie organizacje partnerskie wniosły do wspólnego budżetu 2 605 euro.

Program, którego celem jest poprawa wydajności małych gospodarstw rolnych na Woїніні, przewiduje wykorzystanie polskich doświadczeń w zakresie aktywizacji potencjału krajoznawczo-turystycznego oraz wspieranie reformy samorządowej na Ukrainie.

Kierownik projektu Elwira Jacuta poinformowała, że do udziału w nim zgłosiło się 16 społeczności lokalnych i 11 indywidualnych wnioskodawców. «Dobór uczestników jeszcze trwa. Projekt przewiduje udział w nim nie więcej niż trzech gmin oraz kilku indywidualnych uczestników pracujących w zakresie agroturystyki» – powiedziała.

Dodała również, że uczestnicy będą doborani ze względu na priorytety gminy, zainteresowanie jej mieszkańców rozwojem agroturystyki, obecność na terenie gminy zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego, zasobów rekreacyjnych, tradycyjnych lokalnych rzemiosł, lokalnych producentów żywności i wyrobów.

Planuje się, że po doborze uczestników zostaną dla nich zorganizowane wizyty studyjne w województwie lubelskim, żeby mogli zapoznać się z doświadczeniami tworzenia tras tury-

stycznych, ciekawych miejsc, prezentowania własnej produkcji. Wezmą udział także w szkoleniach dotyczących tworzenia własnej marki i strategii marketingowej, zakładania własnej firmy i sposobów rozwoju agroturystyki.

Ponadto projekt przewiduje zorganizowanie szkoleń w celu podniesienia kompetencji zawodowych z udziałem ekspertów z Polski i Ukrainy; wizyty studyjne w województwie lubelskim i podkarpackim dla 35 osób; prezentację najlepszych wzorców lokalnej turystyki podczas targów gmin w Łucku, w których wezmą udział ich przedstawiciele, partnerzy wcześniej realizowanych projektów, gospodarstw agroturystycznych, lokali gastronomicznych itd.; informowanie i popularyzacja ofert woїнінських gospodarstw agroturystycznych na terenie obvodu rówieńskiego i tarnopolskiego.

MW
Zdjęcie: Anatolij OLIH

Як розповіла керівниця проекту Ельвіра Яцута, до участі вже зголосилися 16 об'єднаних територіальних громад і 11 індивідуальних заявників. «Процес відбору ще триває. Проектом передбачено залучення до цільової аудиторії не більш трьох ОТГ та декількох індивідуальних учасників, які працюють у напрямку агротуризму», – зазначила вона.

Як додала, учасників відбиратимуть, зважаючи на пріоритети громади, зацікавленість її жителів у розвитку агротуризму, наявність на території ОТГ пам'яток архітектурної та культурної спадщини, рекреаційного ресурсу, місцевих традиційних промислів та ремесел, зацікавлених виробників місцевих продуктів та товарів.

Заплановано, що після відбору учасники проекту здійснять ознайомчі візити до Люблінського воєводства, аби перейняти дошвід створення туристичних маршрутів, локацій, презентувати свою продукцію, а також долучатись до тренінгів про формування бренду та маркетингової стратегії, започаткування власної справи і способи розвитку зеленого туризму.

Окрім того, проект передбачає підвищення професійного рівня відібраної групи завдяки проведенню спеціалізованих навчань за участі експертів-практиків із Польщі та України; проведення ознайомчої поїздки до Польщі (Люблінське та Підкарпатське воєводства) для 35 осіб; представлення найкращих прикладів місцевого туризму на ярмарку громад у Луцьку, в якому візьмуть участь представники ОТГ, партнери попередніх проектів, агрогосподарства, заклади громадського харчування тощо; інформування та популяризацію пропозицій агротуризму Воїніні на території Рівненської та Тернопільської областей.

Проект «Використання польського дошвіду для підтримки розвитку агротуристичних послуг у Воїнінській області» стартував у липні й триватиме до 15 грудня. Його впроваджують ВОГО «Фонд місцевого розвитку» (Україна) та фундація «Європейська академія самоврядування» (Польща) за сприяння Генерального консульства РП у Луцьку та підтримки департаменту агропромислового розвитку Воїнінської облдержадміністрації. Фінансування в розмірі 16 204 євро здійснює Міністерство закордонних справ РП («Польська допомога»). Ще 2 605 євро до загального бюджету внесли два партнери проекту.

Спрямована на підвищення ефективності малих господарств Воїнінської області програма передбачає використання польського дошвіду активізації краєзнавчо-туристичного потенціалу та підтримку реформи місцевого самоврядування в Україні.

BM
Фото: Анатолій ОЛІХ

«Адамчуки–Збереже»: границę przekroczyli obywatele 17 państw «Адамчуки–Збереже»: кордон перетнули громадяни 17 країн

W ciągu trzech dni X edycji Europejskich Dni Dobrosąsiedztwa polsko-ukraińską granicę przekroczyło ponad 32 tys. osób.

Informacje taką podał do wiadomości Wydział Organizacji, Polityki Wewnętrznej i Działalności Informacyjnej Szackiej Rejonowej Administracji Państwowej.

Władze rejonu szackiego podsumowały Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa trwające 9–11 sierpnia nad Zachodnim Bugiem na tymczasowym przejściu granicznym «Adamczuki–Zbereże» między Ukrainą a Polską.

Według danych Łuckiego Oddziału Pogranicznego w ciągu trzech dni tymczasowe przejście graniczne «Adamczuki–Zbereże» w obu kierunkach przekroczyło 32 234 osoby. Byli to obywa-

tele 17 państw: Ukrainy, Polski, Australii, Niemiec, USA, Chin itd. Odwiedzali Ukrainę wypoczywając na Jeziorach Szackich, poznawali kraj i robili zakupy.

Podczas Europejskich Dni Dobrosąsiedztwa ponownie poruszono kwestię budowy stałego przejścia granicznego «Adamczuki–Zbereże». Najbardziej potrzebują go m.in. mieszkańcy rejonu szackiego i powiatu włodawskiego.

Źródło: shaadm.gov.ua

За три дні проведення десятих Європейських днів добросусідства зафіксовано більше 32 тис. перетинів польсько-українського кордону.

Про це повідомляє відділ організаційного забезпечення, внутрішньої політики та інформаційної діяльності апарату Шацької райдержадміністрації.

Керівництво Шацького району підвело підсумки проведення Європейських днів добросусідства, що тривали 9–11 серпня на тимчасовому пункті перетину кордону «Адамчуки–Збереже» між Україною та Польщею на річці Західний Буг.

За інформацією Луцького прикордонного загону, за три дні в тимчасовому пункті пропуску «Адамчуки–Збереже» кордон перетну-

ли 32 234 особи в обох напрямках. Серед них були громадяни 17 країн: України, Польщі, Австралії, Німеччини, США, Китаю та ін. Метою відвідування України були переважно відпочинки на Шацьких озерах, ознайомлення з країною та здійснення покупок.

Під час проведення Європейських днів добросусідства вкотре постало питання про будівництво постійного пункту пропуску «Адамчуки–Збереже», в якому зацікавлені, зокрема, мешканці Шацького району та Влодавського повіту.

Джерело: shaadm.gov.ua

Łuck i Troki wymieniają się doświadczeniami

Луцьк і Тракай діляться досвідом

W ciągu dwóch dni krajoznawcy, historycy, naukowcy i przedstawiciele władz Łucka i Trok wymieniali się doświadczeniami w zakresie ochrony dziedzictwa zabytkowych miast.

Seminarium-szkolenie «Sposoby i metody ochrony dziedzictwa zabytkowych miast: doświadczenia Trok dla Łucka. Wymiana doświadczeń» odbył się w Łucku 6–7 sierpnia. Wizyta litewskiej delegacji w Łucku jest możliwa dzięki wspólnemu projektowi «Zapewnienie swobody dziedzictwa kulturowego dla ludzi i państwa – doświadczenia Litwy i Ukrainy» realizowanemu w ramach Programu Wsparcia i Rozwoju Demokracji Ministerstwa Spraw Zagranicznych Litwy. Partnerami projektu są Komitet Wykonawczy Łuckiej Rady Miejskiej oraz władze miasta Troki.

Jak podkreśliła Oksana Sawczuk, szefowa Działu Projektów Departamentu Współpracy Międzynarodowej oraz Działalności Projektowej Łuckiej Rady Miejskiej, warsztaty w Łucku – to drugi etap projektu zainicjowanego przez litewskich partnerów.

«W maju nasza delegacja odwiedziła Troki. Byliśmy pod wrażeniem tej wizyty. Teraz nasza kolej zapoznawać Litwinów ze Starym Łuckiem» – powiedziała Oksana Sawczuk. Dodała, że jest to tzw. miękki projekt, przewiduje bowiem tylko dwie wymiany. Wyraziła jednocześnie przekonanie, że jest to na razie pierwszy etap nawiązania współpracy między miastami.

Pełniący obowiązki mera Łucka Hryhorij Pustowit przypomniał, że Łuck i Troki łączy wspólna, bogata historia: bracia Lubart i Kiejstut prawie jednocześnie zaczęli budować zamki w obu miastach, syn Kiejstuta, Witold, zorgani-

zował w Łucku zjazd monarchów europejskich trwający 13 tygodni.

«Każdy naród rozumie: żeby iść do przodu, trzeba znać swoją przeszłość. Wcześniej uczono nas, że Ukraina nie miała własnej przeszłości. Jak się okazało, to nie jest tak. Łuck miał swoją historię, tu wspólnie mieszkali przedstawiciele różnych narodowości i wyznań. Teraz poznajemy naszą historię, szukamy tego, co łączyło nas w przeszłości, żeby odnaleźć to, co będzie łączyć w przyszłości» – powiedział Hryhorij Pustowit.

O możliwościach, które stwarza wspólny projekt, mówili także przedstawiciele Trok.

W dwudniowych warsztatach w Łucku wzięli udział architekci, naukowcy z Wilna, wykładowcy i krajoznawcy z Łucka, przedstawiciele Trockiego Historycznego Parku Narodowego, Państwowego Rezerwatu Historycznego w Łucku, Centrum Informacji Turystycznej w Trokach oraz Łuckiej Rady Miejskiej.

Poza wymianą doświadczeń w zakresie renowacji i promowania zabytków, program wizyty litewskiej delegacji przewidywał zwiedzanie Starego Miasta w Łucku, a także muzeów, m.in. Muzeum Ikony Wołyńskiej oraz Muzeum Sztuki Współczesnej Korsaków.

Tekst i zdjęcia: Olga SZERSZEŃ

Протягом двох днів краєзнавці, історики, науковці та посадовці з органів місцевого самоврядування Луцька і Тракай ділилися досвідом у сфері збереження спадщини історичних міст.

Семинар-тренінг «Способи та методи збереження спадщини історичних міст: досвід Тракай для Луцька. Обмін напрацюваннями» тривав у Луцьку 6–7 серпня. Візит литовської делегації до Луцька був можливий завдяки спільному проекту «Забезпечення свободи культурної спадщини для людини та держави – досвід Литви та України», котрий реалізується в рамках Програми сприяння та розвитку демократії Міністерства закордонних справ Литовської Республіки. Партнерами проекту виступають виконавчий комітет Луцької міської ради та муніципалітет Тракай.

Як розповіла керівниця відділу проектної діяльності управління міжнародного співробітництва та проектної діяльності Луцької міської ради Оксана Савчук, семінар у Луцьку – це другий етап проекту, ініційованого литовцями.

«У травні наша делегація побувала в Тракай, і ми залишилися приємно враженими візитом. Тепер наша черга ознайомлювати литовців зі Старим Луцьком», – сказала Оксана Савчук. Вона додала, що проект м'який, тобто передбачає тільки два обмінні візити. Водночас посадовиця висловила переконання, що це тільки початок налагодження співпраці між містами.

Виконавач повноважень Луцького міського голови Григорій Пустовіт нагадав, що Луцьк і Тракай об'єднує спільна багата історія – рідні брати Любарт і Кейстут майже одночасно роз-

почали зводити замки в містах, а син Кейстута Вітовт влаштував у Луцьку 13-тижневий з'їзд європейських монархів.

«Кожен народ розуміє: для того, аби рухатися вперед, потрібно знати минуле. Раніше нас учили, що ніякого минулого в Україні не було. Як виявилося, це далеко не так. Тут, у Луцьку, була своя історія, тут дружно жили представники різних національностей і віросповідань. І зараз ми вивчаємо наші історії, шукаємо те, що нас об'єднувало в минулому, аби віднайти те, що об'єднуватиме нас у майбутньому», – зазначив Григорій Пустовіт.

На можливостях, які відкриває спільний проект, наголосили й представники муніципалітету Тракай.

У дводенному семінарі в Луцьку взяли участь архітектори, науковці з Вільнюса, викладачі та краєзнавці з Луцька, представники Тракайського історичного національного парку, Державного історико-культурного заповідника міста Луцька, Таркайського туристичного інформаційного центру та Луцької міськради.

Окрім участі в обговореннях досвіду з відновлення й популяризації історичних пам'яток, програма візиту делегації з Литви передбачала екскурсії Старим містом та відвідини музеїв, зокрема Музею Волинської ікони та Музею сучасного українського мистецтва Корсаків.

Текст і фото: Ольга ШЕРШЕНЬ

Informacja wołyńska Волинська інформація

Wolontariusze z Azerbejdżanu, Meksyku, Hiszpanii, Turcji, Polski i Ukrainy wzięli udział w obozie międzynarodowym we wsi Rokinie niedaleko Łucka, podczas którego wykonywali prace remontowe w miejscowym skansenie.

Волонтери з Азербайджану, Мексики, Іспанії, Туреччини, Польщі та України з'їхалися до селища Рокині, що неподалік Луцька, на міжнародний табір, аби відремонтувати музей-скансен.

Zbiory Lubomelskiego Muzeum Krajoznawczego wzbogaciły się o kolekcję monet ze srebra i mosiądzu z Ameryki Północnej i Południowej z XIX i XX wieku.

Fond Lubomelskiego krajoznawczego muzeum popowiniewsja kolekcją srebrih i latusnih monet Pivnichoi ta Pivdennoi Ameriki XIX–XX st.

W ramach projektu niemiecko-ukraińskiego naukowcy prowadzą badania w lasach w rejonie maniewickim, lubieszowskim i ratnieńskim, aby odkryć nieznane obszary dla ich ochrony i zachowania.

Naukowcy w ramach niemiecko-ukraińskiego projektu dosліджують лісові масиви Маневицького, Любешівського та Ратнівського районів для виявлення недоторканих територій з метою їх охорони та збереження.

20–25 sierpnia w Łucku odbędzie się sympozjum rzeźbiarzy, którzy będą rzeźbić figury z drewna za pomocą piły łańcuchowej.

20–25 серпня в Луцьку триватиме симпозиум скульпторів із різьби по дереву, які вирізатимуть бензопилами дерев'яні фігури.

«Ukrzaliznycia» (państwowy operator kolejowy na Ukrainie – red.) poinformowała, że pociąg regionalny relacji Zdobunów–Kowel–Chełm został zlikwidowany ze względu na polski podatek od paliw. Wysokość długu «Ukrzaliznyci» wynosi ponad 260 tys. zł.

Як повідомила «Укрзалізниця», потяг сполученням Здобунів–Ковель–Холм припинив курсувати через процедуру оподаткування пального Польщею. Борг «Укрзалізниці» становить понад 267 тис. злотих.

Członkowie SKP w Lubomlu odwiedzili Ołeksandrę Wasejko

Члени ТПК у Любомлі побували в гостях в Олександрі Васейко

Przedstawiciele Stowarzyszenia Kultury Polskiej imienia Michała Ogińskiego w Lubomlu odwiedzili Ołeksandrę Wasejko ze wsi Sokół w rejonie lubomelskim. W czerwcu prezydent RP Andrzej Duda wręczył jej medal Virtus et Fraternitas.

Представники ТПК імені Міхала Огінського в Любомлі відвідали Олександрю Васейко із села Сокіл Любомльського району. У червні цього року президент Польщі Анджей Дуда нагородив її медаллю «Virtus et Fraternitas».

Pani Ołeksandra podzieliła się wrażeniami z podróży do Warszawy oraz wspomnieniami związanymi z trudnym dzieciństwem, opowiedziała też o rodzicach, którzy w czasie wojny ukrywali Polaków. Dowiedzieliśmy się również, jak poznała Leona Popka z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, któremu wskazała lokalizację pochówków Polaków w Woli Ostrowieckiej.

Członkowie Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Michała Ogińskiego przywieźli pani Ołeksandrze podstawowe artykuły spożywcze, ponieważ w Sokole nie ma sklepu i aby zrobić zakupy, należy pokonać ponad dwa kilometry do pobliskich Połap. Środki na taką pomoc organizacja otrzymała od Senatu RP za pośrednictwem Fundacji Wolność i Demokracja.

Ołeksandra Wasejko otrzymała również propozycję zostania honorowym członkiem Stowarzyszenia Kultury Polskiej im. Michała Ogińskiego oraz zaproszenie na spotkanie z uczniami szkoły sobotniej działającej przy tej organizacji.

Pani Ołeksandra podzieliła się wrażeniami z podróży do Warszawy i społadami pro ważne ditiństwo i батьків, які перехувували поляків під час війни. Вона розповіла теж про те, як познайомилася з Леоном Попеком із Бюро пошуків та ідентифікації ІНП Польщі, котрому показала місця поховання поляків у Волі Островецькій.

Члени ТПК імені Міхала Огінського привезли для пані Олександрі найнеобхідніші продукти харчування, адже в Соколі немає магазину і їй доводиться долати більше двох кілометрів до сусіднього села Полапи за покупками. Кошти для надання такої допомоги товариство отримало від Сенату РП за посередництвом фонду «Свобода і демократія».

Ołeksandra Wasejko otrzymała також propozycję стати poczesnym członkiem ТПК імені Міхала Огінського та запрошення на зустріч з учнями польської школи, що діє при цій організації.

Tekst i foto: Wołodymyr PEDYCZ, Walentyna OLECH, Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Michała Ogińskiego w Lubomlu

Tekst i foto: Wołodymyr PEDYCZ, Walentyna OLECH, Товариство польської культури імені Міхала Огінського в Любомлі

Wolontariusze uporządkowali cmentarz katolicki w Lubieszowie

Волонтери впорядкували римокатолицьке кладовище в Любешеві

W dniach 24–28 lipca w Lubieszowie pracowali wolontariusze z różnych zakątków Polski – członkowie Stowarzyszenia «Wołyński Rajd Motocyklowy». Porządkowali dawny polski cmentarz. W ubiegłym roku również prowadzili tutaj prace porządkowe.

Упродовж 24–28 липня в Любешеві працювали волонтери з різних куточків Польщі – члени товариства «Волинський мотоциклетний рейд». Вони прибрали старе кладовище, де поховані поляки. Торік вони виконували тут такі ж роботи.

Do polskich wolontariuszy dołączyli lokalni mieszkańcy – członkowie Oddziału Stowarzyszenia Kultury Polskiej na Wołyniu im. Ewy Felińskiej w Lubieszowie oraz młodzież ucząca się języka polskiego. Wszyscy razem wyczyścili teren cmentarza z zarośli, a nagrobki, które prawie już zrównały się z ziemią – z mchu. Wśród odkrytych tutaj grobów najstarszy datowany jest na rok 1846.

Poinformowała o tym Anna Kujawka – wolontariusz, koordynator projektu «Zapomniane polskie cmentarze» realizowanego przez Stowarzyszenie «Wołyński Rajd Motocyklowy» we współpracy z Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą – Polonika. Podała także, iż na Wołyn przyjechało 14 wolontariuszy WRM. Miejsca pochówków Polaków porządkują od kilku lat. W tym roku WRM na sprzątnięcie polskich cmentarzy otrzymało wsparcie finansowe od Instytutu «Polonika». Następnym przyjazdem motocykliści zaplanowali na październik.

Polscy wolontariusze chętnie pracowali z uczniami niedzielnej szkoły działającej przy Oddziale Stowarzyszenia Kultury Polskiej na Wołyniu im. Ewy Felińskiej w Lubieszowie. Odwiedzili również okolice Woli Lubieszowskiej, gdzie niegdyś położona była osada Rejmon-

tówka oraz nekropolię w Kamieniu Koszyrskim. Motocykliści tradycyjnie już zapalili na cmentarzach znicze oraz ozdobili groby biało-czerwonymi wstążkami.

Do polskich wolontariuszy dla wykonania dobrej sprawy przyłączyli się i miejscowi mieszkańcy – члени Любешівського відділення Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської, а також діти, котрі вивчають польську мову. Усі разом розчистили терито-

riю кладовища від чагарників, а плити давніх надгробків, котрі майже поглинула земля, – від моху. Серед віднайдених тут надгробків найстаріший датований 1846 р.

Про це розповіла Анна Куявка – волонтерка, координаторка проекту «Забуті польські цвинтарі», який товариство «Волинський мотоциклетний рейд» реалізує у співпраці з Національним інститутом польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка». Вона поінформувала, що на Волинь приїхали 14 волонтерів товариства. Місця поховання поляків вони прибирають ось уже кілька років. Цього року організація отримала фінансову підтримку для впорядкування польських цвинтарів від інституту «Полоніка». Наступний приїзд байкери запланували на жовтень.

Польські волонтери охоче поспілкувалися з учнями недільної школи Любешівського відділення Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської. Вони відвідали околиці села Любешівська Воля, де колись було польське поселення Реймонтувка, а також старовинне кладовище в Каміні-Каширському. На цвинтарях вони вже традиційно запалили лампадки та пов'язали біло-червоні стрічки.

Tekst i zdjęcie: Tamara URIADOWA

Tekst i foto: Tamara URIADOWA

Wojna z bolszewikami

Війна з більшовиками

Michał Sawicki wisiał w swojej stodole, uwiązany za nogi i podciągnięty do góry w otwartych wrotach. Bolszewicy dobrze się bawiąc czekali, kiedy wreszcie powie, gdzie jest jego złoto. Gdy jeden z nich wpadł na pomysł, że trzeba przesunąć pod niego ognisko, zaraz powiedział.

Wojna upodobała sobie Huciańską ziemię. To w jedną, to w drugą stronę ciągnęły przeróżne wojska. Panny i mężatki uciekały na bagna, zostawały staruszki i starcy i to na nich spadał «zaszczyt» przyjmowania gości. Kiedy ci byli zadowoleni z gościny, oszczędzali domy, bo wojna lubi ogień. Potem przychodzili następni i rozliczali za przyjmowanie poprzedników. Trzeba było dobrze się natrudzić, żeby przekonać ich, że są miłymi gośćmi, a tamci to byli niechciani. Samogon łagodził agresję, ale nie było go skąd brać, żyta na chleb nie wystarczało.

Wojna wojną, ale gościna łupieżcza bolszewików trwała na okrągło. Michał oddał złoto i stał się biedniakiem. Politrak dla kontynuowania zabawy «łaskawie zaprosił» go do dalszej biesiady. Jak tu nie być szczęśliwym, kiedy jeszcze żyje i w goście proszą? Politrak na czapce miał młot i pług, to odróżniało go od innych bolszewików. Jadł, pił i uświadamiał ideowo Michała, wywołując salwy śmiechu żołnierzy, jeśli tę zbieraninę można było tak nazwać. Michał słuchał z wielkim zainteresowaniem, szczęście spływało na niego razem z wiedzą. Wiedza nie wchodziła mu jednak do głowy, myślał, jak uciec. Zrozumiał, że i tak jego los jest przesądzony: zabiją na koniec. Najpierw wysłuchał o ciemnościach Piłsudskim, potakując radośnie. Potem o Denikinie, co to razem z Ententą chciał obalić rewolucję światową, ale im się to nie udało. «Teraz my idziemy w odwiedziny na Warszawę, potem Berlin» – duma rozpierała mówcę. «Armii Konnej nic nie zatrzyma» – i upity usnął. Michał, nie myśląc o pozostawionej gospodarce, założył budionnówkę i w mroku uciekł z Huty do lasu.

We wsi nie było młodych. Zwerbowani latem 1919 r. poszli na front. Późną wiosną 1920 r. przyszły od nich listy spod Mińska, wysłane w grudniu ubiegłego roku. Przyszły też wiadomości o wyprawie na Kijów. Wieści mówiły o sojuszu polsko-ukraińskim i zdobyciu Kijowa. Starzy nie dowierzali wiadomościom. «Kijów bardzo daleko, ze 300 wiorst, a mosty kolejowe zniszczone» – mówili. Nie było żadnych pewnych wieści, aż do czasu przyjazdu gospodarzy z Ostów, którzy jechali ze zbożem z Olyki. Przywieźli odezwę ukraińskiego atamana Petlury wzywającą Ukraińców do wstępowania w szeregi wojska ukraińskiego. Nie minęło kilka dni, jak stepański Żyd, kupiec obwoźny, lamentował: «Oj, co za czasy! Budionny już w Równem, strach handlować!».

Frontu nikt nie widział, nie kopano okopów, wojsk wycofujących się też nigdzie nie było. Strach padł na hucian, spakowano tobołki i dalej na bagna. Do zagród wracano jedynie karmić zwierzęta. Pozostałe nieliczne konie, jak największy skarb zabrali ze sobą. Ledwie ludzie poszli na bagna, a już bolszewicy złapali Michała.

Mieszkańcy wrócili, jak już bolszewicy poszli dalej, na zachód. Zostawili obrabowaną wieś, walające się resztki niezjedzonej wołowiny i drobiu. Wiatr roznosił ulotki z przemówieniem Lenina do czerwonoarmistów, które służyły im za papier toaletowy. Miejsce pobytu bolszewików zaznaczone było wszechobecnym smrodem odchodów, które «zdobyli» miejsca, gdzie odpoczywali i się gościli. Za kilka dni przez Hutę, nie zatrzymując się przeszedł szwadron polskiej konnicy, żegnany płaczem kobiet. Odszedł w kierunku Ośnicy spowity chmurą kurzu. Potem wszystko przycichło. Żniwa przeszły spokojnie, zboże szybko wymłócono i zakopano w beczkach.

Bolszewicy nie przyszli po zboże, nie zakładali też swojej władzy, zapomnieli o Hucie. Idąc na Warszawę, nie śpieszyli się bardzo, ale kiedy uciekali, widać było ich pośpiech. Rozalię Wysoczką z Wilczego bardzo to rozbawiło, zapytała się drwiąco jednego bolszewika: «Gdzie się tak śpieszycie?» Ten w odpowiedzi zastrzelił ją na miejscu i uciekał dalej.

Wsie wokół Huty, zapadłe wśród lasów, czekały na to, co będzie dalej.

Sroga zima przeszła, śniegi stopniały, a z frontu szczęśliwie wrócili bracia Adam i Marian Sulikowscy z Temnego. Kiedy wyruszyli jako ochotnicy, ich brat Łucjan chciał iść z nimi, ale nie mógł, bo suchoty (gruźlica) odebrały mu siły. «Bracie, nie umieraj, Polska powstaje» – powiedzieli mu wówczas. Odpowiedział: «Tyle razy nam o niej opowiadali, a ja umieram. Nie mów, nie mów, że Polska powstaje. Tak chciałbym ją zobaczyć».

Tekst i zdjęcia: Janusz HOROSZKIEWICZ

Na foto: 1. Zdjęcie znalezione w Hucie Stepańskiej w latach 50-tych przez Piotra Abramowicza. 2. Droga na Borek z Huty Stepańskiej.

P. S.: Zainteresowani mogą uzyskać więcej informacji pod adresem mailowym: janusz-huta-stepanska@wp.pl

Міхал Савіцький висів у своїй stodolі, прив'язаний за ноги й підтягнутий догори у відкритих воротах. Більшовики чекали, розважаючись, коли врешті скаже, де його золото. Коли одному з них прийшло до голови, що треба розвести під ним вогнище, одразу ж сказав.

Війна уподобала гутянську землю. То в одну, то в другу сторону волочилися різні війська. Дівчата й молодіці втікали на болота, залишалися діди й баби, саме їм «випадала честь» приймати гостей. Коли зайти залишалися задоволені гостинами, то щадили дома, адже війна любить вогонь. Потім приходили наступні, розраховувалися за те, що приймали їхніх попередників. Треба було добряче потрудитися, аби переконати їх, що вони – бажані гості, а ті були осоружні. Самогонка притупляла агресивність, але її теж не було де взяти, жита на хліб навіть не вистачало.

Війна війною, а здирливе гостювання більшовиків тривало безкінечно. Міхал віддав золото і став бідняком. Політрук, аби подовжити розвагу, «милоствиво запросив» його для подальшої бесіди. Як тут не радіти, коли досі живий та ще й у гості просять? Політрук на кашкеті мав плуг і молот, це відрізняло його від інших більшовиків. Їв, пив та ідейно нагучував Міхала, викликаючи цим вибухи сміху в солдатів, якщо це зборище можна було так назвати. Міхал слухав із великою зацікавленістю, щастя сходило на нього разом зі знаннями. Щоправда, знання не йшли до голови: думав, як то втекти. Бідолаха зрозумів, що так чи інакше його доля вже вирішена, і його все одно вб'ють. Спочатку вислухав про гнобителя Пілсудського, радісно підтакуючи. Потім про Денікіна, який разом з Антантою хотів придушити світову революцію, але це йому не вдалося. «Тепер ми йдемо в гості до Варшави, потім – Берлін», – гордість розпирала промовця. «Конармію ніщо не зупинить», – і заснув, п'яний. Міхал, не думаючи про покинуте господарство, вдягнув будьонівку і потемки втік із Гуті до лісу.

У селі не було молодих: завербовані влітку 1919 р., вони пішли на фронт. Пізно навесні 1920 р. прийшли від них листи з-під Мінська, надіслані в грудні минулого року. Прийшли також вісті про похід на Київ. Звістки говорили про польсько-український союз і здобуття Києва. Старі не дуже довіряли цим новинам. «Київ дуже далеко, зо 300 верст буде, а залізничні мости зруйновані», – казали. Не було жодних певних звісток, аж поки не приїхали господарі з Ostів, котрі їхали зі збіжжям з Олики. Вони привезли відозву Петлюри із закликом до українців вступати в ряди українського війська. Не пройшло й кілька днів, як stepański єврей, виїзний торговець, лементував:

«Ой, що за часи! Будьонний уже в Рівному, страх гендлювати!»

Frontu ніхто не бачив, окопів не копали, військ, що відступали, теж ніде не було. Страх напав на гутян, вони спакували торби – й подалі на болота, на обійстя поверталися лише погодувати худобу. Нечисленних коней, які вціліли, як найбільший скarb забрали із собою. Ledve люди пішли на болота, більшовики вже зловили Міхала.

Гутяни вернулися тільки тоді, коли більшовики пішли далі на захід. Залишили пограбоване село, всюди валялися рештки недоїденої яловичини і птиці. Вітер розносив листівки з промовою Леніна до червоноармійців, які вони використовували замість туалетного паперу. Місця їхньої дислокації були позначені всюдисущим смородом фекалій, які прикрашали місцини, де вони відпочивали і стояли. Через кілька днів через Гуту, не затримуючись, пройшов ескадрон польської кінноти, який проводжав жіночий плач. Він ішов у напрямку Осниці, сповитий хмарою куряви. Потім усе втишилося, жнива пройшли спокійно, збіжжя швидко обмолотили й закопали в діжках.

Більшовики не прийшли за зерном, не встановлювали теж своєї влади, забули про Гуту. Ідучи на Варшаву, не дуже спішили, коли ж утікали, видно було поспіх. Розалию Висоцьку дуже це насмішило, вона ехидно запитала в одного більшовика: «Куди ж це ви так спішите?» Той застрілив її на місці і поспішив далі.

Села навколо Гуті, сховані посеред лісів, чекали, що буде далі.

Суворі зима минулася, сніги танули, із frontu щасливо повернулися брати Адам і Мар'ян Суліковські з Темного. Коли вони йшли добровольцями, їхній брат Луцjan хотів іти з ними, та не міг, бо сухоти відібрали в нього сили. «Брате, не помирай – Польща відновлюється», – сказали йому тоді. Відповів: «Стільки разів нам про неї розказували, а я помираю. Не кажи, не кажи, що Польща відновлюється. Так хотілося б її побачити!»

Текст і фото: Януш ГОРОШКЕВИЧ

На фото: 1. Світлина, знайдена в Гуті Stepańskiej у 50-х роках Петром Abramowiczem. 2. Дорога з Гуті Stepańskiej до Борка.

P. S.: Усі зацікавлені можуть отримати більше інформації за мейлом: janusz-huta-stepanska@wp.pl

Ocaleni od zapomnienia: Jan Król

Повернуті із забуття: Ян Круль

Niniejszy szkic biograficzny o Janie Królu, nauczycielu wychowania fizycznego i muzyki w gimnazjum w Sarnach, jest kontynuacją cyklu artykułów poświęconych osobom pracującym jako nauczyciele w okresie międzywojennym, które w latach 1939–1941 doznały represji ze strony władz radzieckich.

Jan Król urodził się w 1896 r. w Tarnowie (obecnie województwo małopolskie). Jego ojciec Ignacy Król pracował jako malarz. Matka Paulina Król (ur. w 1866 r.), jak wynika z ankiety aresztowanego, która zachowała się w aktach śledztwa, była urzędniczką. W aktach są też informacje o tym, że na początku II wojny światowej mieszkała w Tarnowie przy ulicy Narutowicza 7.

Oprócz Jana w rodzinie było jeszcze sześć dzieci. W 1939 r. najstarszy z nich Aleksander (ur. w 1891 r.) pracował jako inżynier wojskowy i mieszkał w Warszawie przy ulicy Ikara 1, Maria (ur. w 1894 r.) wyemigrowała do Ameryki, Jadwiga (ur. w 1897 r.) również mieszkała w Warszawie, Zygmunt (ur. w 1898 r.) pracował jako nauczyciel plastyki w Krakowie, Tadeusz (ur. w 1900 r.) był nauczycielem w Wieluniu (obecnie województwo łódzkie), zaś najmłodszy Stanisław (ur. w 1914 r.) mieszkał w Tarnowie.

W latach 1915–1918 Jan Król był podporucznikiem wojska austriackiego. W latach 1918–1922 służył w Wojsku Polskim i uczestniczył m.in. w wojnie polsko-bolszewickiej. Na początku lipca 1920 r. walczył pod Równem, gdzie Wojsko Polskie poniosło porażkę. Został zdemobilizowany z wojska w stopniu porucznika rezerwy.

W 1923 r. przyjechał do brata, inżyniera wojskowego, mieszkającego w Warszawie. U Aleksandra mieszkał podczas studiów na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie ukończył kurs wychowania fizycznego.

Pierwszym miejscem pracy Jana Króla w 1925 r. było gimnazjum w mieście Pruzhany (obecnie Białoruś). W 1929 r. przeniósł się do Sarn, gdzie pracował w gimnazjum jako nauczyciel wychowania fizycznego i muzyki.

W Sarnach mieszkał przy ulicy Rycerskiej 27 wraz z żoną Felicją (c. Jana, ur. w 1908 r. w Wilnie), z którą wziął ślub w 1934 r. i synem Andrzejem Wacławem (ur. w 1935 r.). Żona była nauczycielką fizyki w gimnazjum w Sarnach.

19 grudnia 1939 r. Sarnieński Powiatowy Oddział NKWD aresztował Jana Króla. Powodem aresztowania było «ujawnienie tajemnicy państwowej».

W nocy z 17 na 18 grudnia 1939 r. Jan powiedział Felicji, że 15 grudnia był w NKWD, gdzie wyraził pisemną zgodę na współpracę i pomoc organom ścigania. Swoją czyn tłumaczył w następujący sposób: «Jeśli chodzi o to, że mnie przestrzegano, iż nie wolno ujawniać swoich związków z NKWD, pamiętam o tym dobrze, jednak nie mogłem ukrywać tego przed swoją żoną. Uważałem, że nieetyczne jest donoszenie NKWD na swoich kolegów... Jako polski patriota i oficer Wojska Polskiego nie mogę działać na rzecz władz radzieckich i zdradzać swoich kolegów, którzy będą występować przeciw reżimowi radzieckiemu...»

Świadkiem w sprawie Jana Króla była jego żona. To właśnie ona 18 grudnia o 10.00 przysłała do Powiatowego Oddziału NKWD w Sarnach i doniosła o rozmowie z mężem.

Jana Króla oskarżono o przestępstwo z art. 109 KK USRR. W chwili zakończenia śledztwa, 22 lipca 1940 r., aresztowany przebywał w więzieniu nr 1 NKWD w Charkowie. Decyzją Kolegium Specjalnego NKWD z dnia 18 października 1940 r. Jan Król został uznany za «element społecznie niebezpieczny» i skazany na osiem lat obozów pracy. Karę odbywał w obozie «Uchtizemlag».

W aktach archiwalnych dotyczących Jana Króla zachowało się zaświadczenie z dnia 25 sierpnia 1941 r., z którego wynika, że po podpisaniu Układu Sikorski-Majski między ZSRR a Rządem RP na uchodźstwie Jan Król jako polski obywatel został zwolniony z obozu na mocy amnestii przewidzianej w Dekrecie Prezydium Rady Najwyższej ZSRR. Następnie udał się do miasta Buzułuk w obwodzie czkałowskim.

Według postanowienia Prokuratury Obwodu Rówieńskiego z dnia 7 lipca 1989 r. wobec Jana Króla zastosowano art. I Ustawy Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 16 stycznia 1989 r. «O do-

datkowych przedsięwzięciach dotyczących odnowienia sprawiedliwości wobec ofiar represji, mających miejsce w okresie lat 30–40 – na początku lat 50».

Dalsze losy Jana Króla i jego rodziny nie są nam znane.

Tetiana SAMSONIUK

P. S.: Materiały rubryki «Ocaleni od zapomnienia» zostały opracowane przez Tetianę Samsoniuk na podstawie akt radzieckich organów ścigania, przechowywanych w Państwowym Archiwum Obwodu Rówieńskiego, w zbiorach Zarządu KGB Ukrainiejskiej SRR w Obwodzie Rówieńskim (1919–1957) oraz w Archiwum Zarządu Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Będziemy wdzięczni, jeżeli odezwą się Czytelnicy, krewni lub bliscy bohaterów naszej rubryki, którzy posiadają o nich dodatkowe informacje.

Biograficznym narisem pro Яна Круля, учителя фізкультури та співів у гімназії в Сарнах, ми продовжуємо цикл статей, присвячених особам, котрі працювали учителями у міжвоєнній Польщі й у 1939–1941 рр. зазнали репресій із боку радянської влади.

Ян мав досвід служби в австрійській армії, де перебував у 1915–1918 рр. у званні підпоручика. 1918–1922 рр. він служив у Війську Польському. За цей час Яну довелося побувати на більшовицько-польській війні. На початку липня 1920 р. він брав участь у боях під Рівним, де польське військо потерпіло порażку. З армії демобілізувався у званні поручика резерву.

1923 р. він приїхав до брата у Варшаву, який на той час уже працював військовим інженером. Олександр прихистив Яна на час його навчання у Варшавському університеті, де той закінчив курс фізичного виховання.

Перше місце роботи Ян Круль отримав 1925 р. у місті Пружани (нині Білорусь), у місцевій гімназії. 1929 р. він переїхав до Сарн, де працював учителем фізкультури та співів у гімназії.

У Сарнах вчитель мешкав на вулиці Рицарській, 27 разом із дружиною Феліцією Янівною (1908 р. н., уродженка Вільна), з якою взяв шлюб 1934 р., та сином Анджеем-Вацлавом (1935 р. н.). Дружина Яна працювала учителькою фізики в сарненській гімназії.

19 грудня 1939 р. Сарненський повітовий відділ НКВС арештував Яна Круля. Підставою для ув'язнення стало «розголошення державної таємниці».

У ніч із 17 на 18 грудня 1939 р. Ян розповів Феліції, що 15 грудня він був у НКВС, де дав письмову згоду співпрацювати та допомагати карально-репресивним органам. Свій вчинок Ян пояснив так: «В отношении того, что меня предупреджали, чтобы я не разглашал о связи с органами НКВД, я помню хорошо, но я не мог скрыть этого своей жене. Я считал, что выдавать органам НКВД своих товарищей это является не этично и пошло... Я как польский патриот и в добавок являюсь офицером польской армии не могу работать на Советскую власть и выдавать своих товарищей, которые будут идти против Советского строя...»

Свідком у справі Яна Круля була його дружина. Саме вона 18 грудня о 10.00 прийшла до повітового відділку НКВС у Сарнах і повідомила про розмову з чоловіком.

Яна звинуватили у злочині, передбаченому ст. 109 КК УРСР. На момент завершення слідства, 22 липня 1940 р., арештант перебував у харківській в'язниці НКВС № 1. Постановою Особливої наради при НКВС від 18 жовтня 1940 р. Яна Круля визнано соціально-небезпечним елементом і засуджено до восьми років позбавлення волі у виправно-трудових таборів. Термін покарання він відбував в «Ухтіжемлазі».

В архівно-слідчій справі збереглося посвідчення, датоване 25 серпня 1941 р., відповідно до якого після підписання угоди Сікорського-Майського між СРСР та урядом Польщі у вигнанні Яна Круля як польського громадянина амністували на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР. Для проживання він обрав місто Бузулук Чкаловської області.

Заключенням прокуратури Рівненської області від 7 липня 1989 р. Ян Круль потрапляє під дію ст. I Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. «Про додаткові заходи по відновленню справедливості стосовно жертв репресій, що мали місце в період 30–40-х та початку 50-х рр.»

Подальші долі Яна Круля та його близьких нам не відомі.

Tetiana SAMSONIUK

P. S.: Матеріали рубрики «Повернуті із забуття» Tetiana Samsoniuk опрацює за архівно-слідчими справами, що зберігаються у фонді «Управління Комітету державної безпеки УРСР по Рівненській області (1919–1957 рр.)» ДАРО та Архіві управління Служби безпеки України. Будемо вдячні, якщо відгукнуться родичі героїв рубрики або ті наші Читачі, які володіють детальнішою інформацією про них.

Łucka linia Edwarda Krasińskiego

Луцька лінія Едварда Красінського

Автограф Edwarda Krasińskiego to unikatowy podpis na skromnym dokumencie, którego stroną tytułową u góry zdobi pasek z powtarzającego się 12 razy słowa «Blue».

Автограф Едварда Красінського – амбітний параф на скромному документі, лицевий бік якого у верхній частині має мандрову смужку зі слова «Blue», повтореного 12 разів.

Пasek przechodzi na stronę wewnętrzną, obramowując zdjęcie dwóch gimnazjalistów stojących na ulicy miasta. Niższy z nich to Edzio Krasiński. Autografy artysty (cała kolekcja!), katalogi, zdjęcia i inne materiały związane z wizytą malarza na Wołyniu oraz wystawą «Nareszcie w Łucku», która odbyła się 3 marca 1995 r., w 70. urodziny Edwarda Krasińskiego, są teraz częścią zbiorów Wołyńskiego Muzeum Krajoznawczego.

Edward Krasiński urodził się w Łucku 3 marca 1925 r. Miał 14 lat, kiedy w 1939 r. rodzina Krasińskich, uciekając przed okupacją sowiecką, wyjechała z Łucka do Polski.

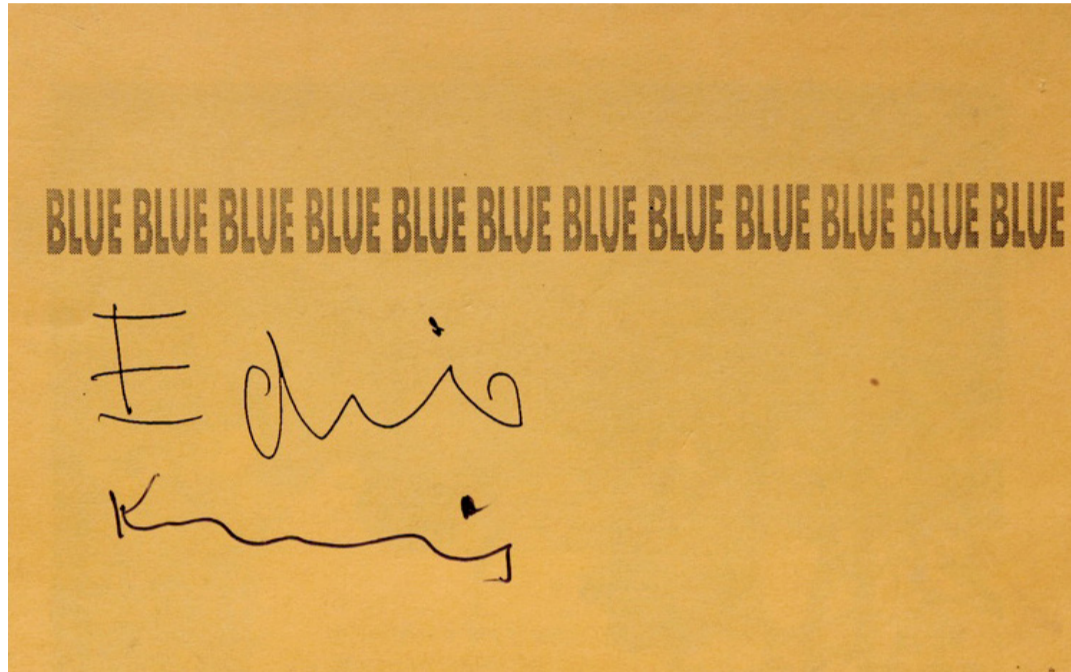
W latach 1940–1942 uczył się projektowania w krakowskiej Staatliche Kunstgewerbeschule (Państwowa Szkoła Rzemiosła Artystycznego). W latach 1945–1948 studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie u wybitnych polskich artystów: Władysława Jarockiego, Wojciecha Weissa, Józefa Mehoffera. Przez pewien czas mieszkał w Krakowie, a w 1954 r. przeniósł się do Warszawy. Na początku swojej kariery twórczej Krasiński zajmuje się rzeźbą, maluje naturę nagą i surrealistyczne obrazy w klasycznej manierze dawnych mistrzów. W latach 60. zachwyca się formą przestrzenną i rozwija własny styl. Jego obrazy, rzeźby, instalacje są wystawiane w galeriach Krzysztofora w Krakowie i Krzywe Koło w Warszawie. W 1966 r. zostaje jednym ze współzałożycieli warszawskiej Galerii Foksal i poznaje polskich artystów z nurtu neoawangardy, w tym Henryka Staszewskiego, z którym utrzymuje przyjazne stosunki do końca życia.

Na plenerze w Osiekach w 1964 r. Krasiński po raz pierwszy zostaje uznany za mistrza form przestrzennych. Stworzył on tutaj obraz, który poeta Julian Przyboś opisał jako otwierający nową erę w sztuce i nazwał «powietrzną rzeźbą». Od tego czasu Edward Krasiński reprezentował Polskę na wszystkich światowych wystawach sztuki awangardowej. W 1970 r. na jego wystawach pojawiła się niebieska linia. Ten pasek o szerokości 19 mm stał się znakiem rozpoznawczym Krasińskiego. Artysta zapewniał, że ma do niej wielkie zaufanie, do jej ciągłości istnienia. Jej pojawienie się łączył z Łuckiem, ze wspomnieniami z dzieciństwa, z krajobrazem cichego prowincjonalnego miasteczka, w którym, jak przypominał sobie, na niebiesko dekorowano budynki i świątynie. Taśmę mocowano na wysokości 1,3 m wszędzie: na ścianach galerii, gdzie artysta wystawiał swoje prace, w jego pracowni i bezpośrednio na wystawianych dziełach. W 1970 r. w Tokio, gdzie wystawa artysty nie dotarła na czas, przedmiotem jego ekspozycji była perforowana taśma złożona ze słowa «Blue» wydrukowanego przez faks i powtórnego 5000 razy.

Geografia wystaw Krasińskiego jest bardzo szeroka: Rzym, Wenecja, Bonn, Berlin, Nowy Jork, Paryż, Edynburg, Dublin i wiele innych miast. Miał ponad 20 wystaw indywidualnych i około 30 wystaw zbiorowych z awangardowymi artystami z całego świata. Międzynarodowy sukces wpłynął na stosunek do twórczości Krasińskiego w samej Polsce. Stefan Szydłowski, właściciel Galerii Szydłowski był przekonany, że Edward Krasiński jest artystą, bez którego polska sztuka drugiej połowy XX wieku byłaby nie tylko niekompletna, ale też niemożliwa.

W 1993 r. w Legionowie zorganizowano sympozjum międzynarodowe «Wokół dzieła i osoby Edwarda Krasińskiego». Podobne wydarzenie artystyczne miało miejsce na Ukrainie w marcu 1995 r., gdzie światowej sławy artysta postanowił spędzić 70. urodziny w mieście swojego dzieciństwa.

Wówczas wraz z Krasińskim do Łucka przyjechała z Paryża jego żona, historyk sztuki Hanna Ptaszowska oraz córka Paulina, pracująca w telewizji francuskiej. Jubilatowi towarzyszyła delegacja złożona z przedstawicieli polskiej telewizji, prasy, pracowników Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, naukowców z wielu reprezentatywnych muzeów i galerii Polski. Dołączyli do nich ukraińscy artyści i muzealnicy ze Lwowa

z Łucka. Podczas spotkań literackich przedstawił retrospektywę twórczości mistrza polskiego modernizmu. Zorganizowano też dyskusję i konferencję prasową.

Jubileuszowa wystawa o wymownej nazwie «Nareszcie w Łucku» była ekspozowana w Muzeum Sztuki. Została ona zainspirowana wspomnieniami artysty z dzieciństwa i jego domu na Ukrainie. Ekspozycja bardzo zwięźle wyraziła stan wewnętrznego artysty, jego poglądy i filozofię życia. Jedną część wystawy przedstawiała instalację z cienkich prostokątnych blach metalu pokrytych białą folią i zawieszonych pod sufitem w pewnym rytmie, stwarzając wrażenie powolnego ruchu i wibracji poszczególnych elementów. Wystawa obejmowała także przedmioty z lat dziecięcych i szkolnych, które artysta spędził w Łucku. Goście mogli zobaczyć m.in. fragment szkolnego świadectwa Edwarda z 1936 r. i jego podręczniki.

Centralnym przedmiotem ekspozycji była duża drewniana konstrukcja w czarnym kolorze, która niczym okno w przeszłość przedstawiała zdjęcie dwóch chłopców w naturalnym rozmiarze – Edwarda i jego starszego brata na ulicy Bolesława Chrobrego w Łucku (obecnie aleja Woli) niedaleko domu, w którym kiedyś mieszkali. Oto jeszcze jeden symboliczny przedmiot. Na parkiecie, na środku sali leży otwarty notes, którego czyste kartki przebija ogromny czerwony gwóźdź. To jakby symbol kropki w niewypowiedzianym zdaniu. Wszystkie elementy wystawy, a także ściany galerii zostały oznaczone niebieską wstążką, która swoim rytmem wskazywała na ciągłość przestrzeni i jej nieskończoność.

«Teraz mogę spokojnie umrzeć» – powiedział artysta po wystawie w Łucku. Przeżył jeszcze dziewięć lat (zmarł 6 kwietnia 2004 r. w Warszawie) kontynuując pracę i organizując wystawy: na Węgrzech (1997), w Szwecji (2000) i Słowenii (2000 i 2003). A wtedy, w 1995 r., ukraiński widz po raz pierwszy miał wyjątkową okazję zapoznać się z twórczością polskiego awangardzisty Edwarda Krasińskiego.

Dzieła artysty jeszcze za jego życia znalazły się w zbiorach Narodowego Centrum Sztuki i Kultury imienia George'a Pompidou w Paryżu, w muzeach narodowych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Galerii Narodowej w Pradze. Krasiński przekazał Ukrainie ekspozaty swojej wystawy «Nareszcie w Łucku», które obecnie należą do zbiorów Wołyńskiego Muzeum Krajoznawczego.

Tamara LEWICKA,
główny pracownik naukowy
Wołyńskiego Muzeum Krajoznawczego

Na zdjęciu: Autograf Edwarda Krasińskiego

Smужka przechodzi i na wewnętrzny bok, operującymi foto dwoch gimnazystów na mińskiej ulicy. Niższy za zrostem – Edzio Krasiński. Autografy художника (ціла колекція), каталоги, фото, інші матеріали, дотичні до мистецької акції з виставкою «Нарешті в Луцьку», яка відбулася 3 березня 1995 р., у 70-й день народження Едварда Красінського, нині є власністю Волинського краєзнавчого музею.

Едвард Красінський народився в Луцьку 3 березня 1925 р. Йому було 14, коли у 1939 р. родина Красінських, рятуючись від радянської окупації, виїхала з Луцька до Польщі.

У 1940–1942 рр. він вивчає дизайн у Краківській школі прикладного мистецтва. У 1945–1948 рр. навчається в Академії мистецтв у Кракові у знаних польських художників: Владислава Яроцького, Войцеха Вейса, Юзефа Меґоффера. Деякий час ще мешкає у Кракові, а 1954 р. переїздить до Варшави. На початку свого творчого шляху Красінський займається скульптурою, малює оголену натуру, пише картини сюрреалістичного характеру в класичній манері старих майстрів. У 60-х роках захоплюється просторовими формами і розвиває власний стиль. Його праці-картини, скульптура, об'єкти інсталяції з'являються в галереях «Кшиштофори» у Кракові та «Криве коло» у Варшаві. У 1966 р. стає одним зі співзасновників варшавської галереї «Фоксаль», знайомиться з польськими художниками-неоавангардистами, зокрема з Генриком Сташевським, із яким підтримує дружні стосунки до кінця життя.

Уперше Красінський як майстер просторових форм був відкритий 1964 р. на пленерах в Осеках. Тут він створив образ, який поет Юліан Пшибош окреслив як такий, що розпочинає нову епоху в мистецтві, і назвав його «повітряна скульптура». З того часу Едвард Красінський представляє Польщу на всіх світових виставках авангардного мистецтва. Із 1970 р. на його експозиціях з'являється блакитна лінія. Ця смужка шириною 19 мм стає неодмінним атрибутом Красінського. Художник запевняв, що мав до неї велику довіру, до її незмінного існування, і пов'язував її появу з Луцьком, дитячими спогадами про забудову тихого провінційного містечка, де, як йому пригадувалося, був синій декор на будинках і храмах. Стрічку кріпили на висоті 1,3 м всюди: на стінах галерей, де художник виставляв свої роботи, в майстерні, безпосередньо на об'єктах виставки. У 1970 р. у Tokio, куди виставка митця не встигала вчасно доїхати до місця призначення, об'єктом його експозиції стала перфорована стрічка із 5000 разів повтореного факсом слова «Blue».

Географія експозицій Красінського дуже широка: Рим, Венеція, Бонн, Берлін, Нью-Йорк, Па-

риж, Единбург, Дублін та багато інших міст. Він мав більше 20 індивідуальних і біля 30 групових виставок спільно з художниками-авангардистами із цілого світу. Міжнародний успіх впливав на ставлення до мистецтва Красінського й у самій Польщі. Власник галереї «Szydłowski» Стефан Шидловський переконаний, що Едвард Красінський – це автор, без якого польське мистецтво другої половини XX ст. було би не тільки не повним, але й неможливим.

У 1993 р. в Legionowie організували міжнародний симпозиум «Навколо творів і особи Едварда Красінського». Подібна мистецька акція відбулася і в Україні в березні 1995 р., коли всесвітньо відомий художник побажав відзначити 70-ліття в місті свого дитинства.

Тоді до Луцька разом з Красінським прибули з Парижа його дружина, мистецтвознавиця Ханна Пташківська та донька Paulina, працівниця французького телебачення. Ювіляра супроводжувала делегація, до складу якої входили представники польського телебачення, преси, фахівці із Центру сучасного мистецтва у Варшаві, науковці з багатьох провідних музеїв і галерей країни. До них долучилися українські митці й музейники зі Львова і Луцька. На мистецьких читаннях вони ознайомили всіх присутніх з ретроспективою творчості метра польського модернізму. Відбулися дебати, прес-конференція.

У Художньому музеї розгорнули ювілейну виставку з промовистою назвою «Нарешті у Луцьку», яка була навіяна спогадами художника про дитинство, його дім в Україні. Вона дуже лаконічно виражала стан душі митця, його погляди, філософію життя. Одна частина виставки представляла собою інсталяцію з тонких металевих листів прямокутної форми, покритих білою плівкою і підвішених до стелі в певному ритмі, створюючи у глядача враження повільного руху, вібрації окремих її компонентів. Складовими елементами виставки також були об'єкти на теми дитинства художника в Луцьку і навчання в школі. Тут глядач бачив, зокрема, витяг зі шкільного свідоцтва Едварда 1936 р., його підручники.

Центральний об'єкт експозиції – велика дерев'яна конструкція чорного кольору, яка, немов вікно в минуле, представляла фотографію із зображенням у натуральну величину двох хлопчиків – Едварда зі старшим братом на вулиці Bolesława Chrobrego в Луцьку (нині проспект Волі), неподалік будинку, де вони колись мешкали. І ще один символічний експонат. Просто на паркеті, посеред зали, розгорнений блокнот, чисті сторінки якого наскрізь пробиті величезним червоним цвяхом. Неначе символ крапки в нескazanому реченні. Усі компоненти виставки, а також стіни галереї були позначені блакитною стрічкою, що виявляла своїм ритмом протяжність простору, його безкінечність.

«Тепер я можу спокійно померти», – сказав художник, коли виставка в Луцьку відбулася. Він прожив ще дев'ять років (помер 6 квітня 2004 р. у Варшаві), продовжуючи працювати і виставлятися: в Угорщині (1997 р.), Швеції (2000 р.) та Словенії (2000 і 2003 рр.). А тоді, у 1995 р., український глядач вперше отримав унікальну можливість ознайомитися з творчістю нашого земляка-авангардиста Едварда Красінського.

Твори митця ще за його життя потрапили до колекцій Національного центру мистецтва й культури імені Жоржа Помпиду в Парижі, національних музеїв у Варшаві, Кракові, Wrocławі, Музею мистецтв у Łodzi, Національної галереї у Празі. Україні Красінський подарував об'єкти своєї виставки «Нарешті у Луцьку», які тепер зберігаються у Волинському краєзнавчому музеї.

Тамара ЛЕВИЦЬКА,
провідний науковий співробітник
Волинського краєзнавчого музею

На фото: Автограф Едварда Красінського

Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. W 1862 r. Papież Pius IX powołał Felińskiego na arcybiskupa warszawskiego. Na tym stanowisku starał się chronić praw katolików w Imperium Rosyjskim i za to władze skazały go na 20 lat zesłania w Jarosławiu nad Wołgą. Arcybiskup nie zgodził się na propozycję wyjazdu za granicę i przyznania emerytury w zamian za zrzeczenie się własnej diecezji. Pozostał do końca wierny Kościołowi i swojemu powołaniu. Zmarł w 1895 r. w Krakowie. Następnie został ponownie pochowany w Dźwiniaczu – wsi, w której służył jako kapelan po powrocie z zesłania, ponieważ zabroniono mu nawet przekraczać granice diecezji warszawskiej. Kościół Katolicki beatyfikował Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w 2002 r., a w 2009 r. ogłoszono go świętym.

W Łucku siostry zakonne miały bogaty program: pierwszego dnia wieczorem odwiedziły budynek byłego gimnazjum, w którym uczył się ich założyciel, Sobór Trójcy Świętej i Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu. Modliły się także w pobliżu tablicy upamiętniającej osobę, które zginęły na Majdanie i na wschodzie Ukrainy. Następnego dnia wzięły udział w porannej mszy w katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Łucku oraz zwiedziły Stare Miasto. W pobliżu klasztoru sióstr brygidek uczyły pamięć kilku tysięcy więźniów zamordowanych przez NKWD 23 czerwca 1941 r. Zakonnice zostały także zaproszone do odwiedzenia kaplicy Świętych Cyryla i Metodego, która powstaje przy Wołyńskim Seminarium Duchownym na ulicy Drahomanowa. Należy dodać, że w tych pomieszczeniach, które kiedyś należały do klasztoru dominikanów, w latach 30-40. XX wieku mieszkał ordynariusz łucki biskup Adolf Piotr Szelażek. Szczegółne wrażenie na siostrach wywarł dom rzeźbiarza Mykoły Gołowania, który od dawna stał się wizytówką Starego Łucka. Gospodarz, widząc tłum zakonnice, oprowadził gości z Polski i wręczył im upominki z Łucka.

Następnie siostry zakonne udały się do Wojućyna, gdzie niestety nie było już żadnych śladów po majątku Felińskich. Podobny zawód czekał je,

gdy udały się na cmentarz katolicki we wsi Skurcze: okazało się, że autobus nie jest w stanie pokonać dziur i rowów, które z jakiegoś powodu zostały oznaczone na mapie jako droga.

Pomimo tych wszystkich kłopotów zakonnice pozostawały radosne i uśmiechnięte. Od siebie dodam, że podczas mojego improwizowanego oprowadzania ulicami Starego Miasta przechodnie zaczepiali nas, uśmiechali się i zagadywali. Święty Giovanni Bosco powiedział kiedyś: «Smutny święty to żaden święty». A ponadto: «Szatan boi się ludzi radosnych». Pielgrzymujące zakonnice były dobrym dowodem na prawdziwość tych stwierdzeń.

Janina Kierstan, przełożona Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi powiedziała, że przed II wojną światową na ziemiach ukraińskich zakon liczył 90 ośrodków. Obecnie istnieją tylko cztery wspólnoty – dwie we Lwowie oraz po jednej w Bóbrce i Samborze w obwodzie lwowskim. Niestety, nie ma sióstr franciszkanek w ważnym dla zgromadzenia miejscu – w Dźwiniaczu. Świątynia zbudowana przez ich założyciela znajdowała się ostatnio w opłakanym stanie – ruiny, wszędzie leżały butelki i śmieci, na ścianach widniały wulgarnie napisy. Teraz już jest posprzątana, rozpoczęto prace remontowe. Zakonnice przywiozły tablicę pamiątkową z imionami 34 sióstr, które zmarły w latach istnienia klasztoru w Dźwiniaczu i spoczęły tam na miejscowym cmentarzu – po ich grobach nie pozostał żaden ślad.

Zapytana o to, co najbardziej spodobało się pielgrzymce na Ukrainie, ponieważ prawie wszystkie zakonnice były tu po raz pierwszy, Matka Janina odpowiedziała: «Jak widzimy realia miejscowe i dotykamy tych miejsc, gdzie był nasz Założyciel, to naprawdę wracamy ożywione. I otwartość ludzi na tym terenie też jest dla nas szczególnym znakiem – chociaż jest duże różnicowanie językowe, wyznaniowe, szczerść i serdeczność są po prostu zachwycające».

Tekst i zdjęcia: Anatolij OLICH

str. 1

nim же створене Згромадження сестер-францисканок сім'ї Марії. У 1862 р. Папа Пій ІХ номінував Фелінського варшавським архієпископом. На цій посаді владика з усіх сил намагався захищати права католиків у Російській імперії, і за це його влада заслала на 20 років у Ярославль. Непокірний архієпископ відмовився від запропонованих йому взамін за відречення від своєї єпархії права виїзду за кордон і призначеної величезної пенсії та залишився вірним до кінця Церкві і своєму обов'язку. Помер у 1895 р. у Кракові. Згодом його перепоховали у Дзвинячці – селі, де Фелінський служив капеланом після закінчення заслання, адже йому було заборонено навіть перетинати кордони Варшавської єпархії. Католицька церква beatифікувала Зигмунта-Щенного Фелінського у 2002 р., а вже у 2009 р. його проголосили святим.

У Луцьку сестри мали насичену програму: першого дня увечері вони відвідали приміщення гімназії, де навчався їхній засновник, Свято-Троїцький кафедральний собор, побували у Товаристві польської культури імені Еви Фелінської на Волині, помолилися біля пам'ятної стели загиблим на Майдані та на сході України. Наступного дня вони взяли участь у ранковій месі в кафедральному соборі Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку, відвідали Старе місто. Біля монастиря бригиток сестри вшанували пам'ять розстріляних НКВС 23 червня 1941 р. кількох тисяч в'язнів. Гостинно запросили сестер у каплицю Святих Кирила і Методія, що зараз будується при Волинській духовній семінарії на вулиці Драгоманова, православні священники, викладачі семінарії. До речі, в цих приміщеннях, які колись належали домініканському монастирю, у 30-40 рр. XX ст. проживав єпископ Адольф Петро Шельонжек, луцький ординарій. Особливо вразив їх будинок скульптора Миколи Голованя, який уже давно став візитівкою Старого Луцька. Господар, побачивши натовп монахинь, провів екскурсію для гостей із Польщі та подарував їм сувеніри на пам'ять про Луцьк.

Далі була подорож до Воюćина, де, на жаль, вже на залишилися жодних слідів від маєтку Фелінських. Так само розчарування чекало на сестер, коли вони вирушили на католицький цвинтар у селі Скірче, адже виявилось, що автобус не в стані подолати тих вибоїн та канав, які на карті чомусь позначені як дорога.

Попри всі ці негаразди, монахині залишалися радісними та усміхненими. Від себе можу сказати, що під час імпровізованої екскурсії, яку я проводив вулицями Старого міста, до нас підходили люди, усміхалися, починали розмову. Святий Джованні Боско колись сказав: «Сумний святий – ніякий не святий». І ще: «Сатана боїться радісних людей». Сестри були гарною демонстрацією правдивості цих висловлювань.

Яніна Керстан, настоятелька Згромадження сестер-францисканок сім'ї Марії, розповіла, що до Другої світової війни на українських землях їхнє згромадження нараховувало 90 осередків. Зараз є лише чотири спільноти – дві у Львові та по одній у Бібрці і Самборі на Львівщині. На жаль, немає сестер-францисканок у важливому для згромадження місці – Дзвинячці. Храм, який збудував їхній засновник, знаходився останнім часом у жалюгідному стані – руїни, всюди валялися пляшки і сміття, видно було вулгарні написи на стінах. Зараз там уже прибрано, розпочалися ремонтні роботи. Черниці привезли пам'ятну таблицю з іменами 34 монахинь, які померли за роки існування монастиря у Дзвинячці і спочивають там на місцевому кладовищі, зараз по могилах не залишилося і сліду.

На запитання, що найбільше сподобалося в Україні, адже майже всі черниці були тут уперше, Мати Яніна відповіла: «Коли ми бачимо місцеві реалії і торкаємося цих місць, де був наш засновник, то ми дійсно повертаємося відновленими. І особливим знаком на цих землях для нас є відкритість людей – хоч існують величезні різниці у віровизнанні та мові, їхні щирість і сердечність просто вражають».

Текст і фото: Анатолій ОЛИХ

C 100 C 80 C 60 C 40 C 10 M 100 M 80 M 60 M 40 M 10 Y 100 Y 80 Y 60 Y 40 Y 10 K 100 K 80 K 60 K 40 K 10

Trwa zbiórka pieniędzy na restaurację «Bitwy pod Orszą»

Триває збір коштів на реставрацію «Битви під Оршею»

W zbiorach Rówieńskiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego znajduje się jeden z najbardziej znanych obrazów polskiego malarza Józefa Męciny-Krzesza «Bitwa pod Orszą». Koszt jego restauracji wynosi 80 tys. hrywien.

У Рівненському обласному краєзнавчому музеї зберігається одна з найвідоміших робіт польського художника Юзефа Менціни-Кшеша «Битва під Оршею». На її реставрацію потрібно 80 тис. грн.

Józef Męcina-Krzesz (1860–1934) malował portrety oraz obrazy o treści historycznej i religijnej. Był uczniem Jana Matejki. To właśnie pod jego kierunkiem w 1884 r. stworzył batalistyczny obraz «Bitwa pod Orszą». Płótno przedstawia zwycięstwo wojsk litewsko-polskich pod dowództwem księcia Konstantego Ostrogskiego nad wojskami moskiewskimi w 1514 r. Za ten obraz Józef Męcina-Krzesz otrzymał stypendium umożliwiające mu kontynuowanie nauki w Paryżu.

Dzisiaj nie wiadomo, jak obraz trafił do Rówieńskiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego. Wcześniej nie został zidentyfikowany. W księdze wpływu muzealioń podano, że w tej placówce znalazł się w 1964 r. Natomiast pracownicy muzeum odnaleźli w Rówieńskim Obwodowym Archiwum Państwowym list przewodniczącego komitetu wykonawczego Rówieńskiej Rady Miejskiej Anatolija Marczenki z 1 czerwca 1947 r. skierowany do dyrektora jednego z hoteli przy ówczesnej ul. Stalina w Równem (obecnie ul. Soborna). W tym piśmie Rówieńska Rada Miejska prosi o przekazanie Rówieńskiemu Muzeum Krajoznawczemu obrazu «Bitwa pod Krakowem». Badacze zasugerowali, że chodzi o ten sam obraz, który trafił do muzeum w 1964 r.

Dopiero w 2013 r. dzięki polskiemu historykowi dr Radosławowi Sikorze udało się ustalić, jaka dokładnie bitwa została przedstawiona na płótnie, co stało się podczas wizyty w Rówieńskim Muzeum Krajoznawczym. Porównawszy z ryciną «Bitwa pod Orszą» stworzoną wg obrazu Józefa Męciny-Krzesza i opublikowaną w tygodniku «Kłosy» w 1885 r., stwierdził, że jest to właśnie obraz «Bitwa pod Orszą».

Obecnie obraz potrzebuje natychmiastowej restauracji, której koszt wynosi 80 tys. hrywien (ponad 12 tys. złotych). Prace restauracyjne zostaną wykonane przez Lwowski Oddział Narodowego Naukowo-Badawczego Centrum Re-

stauracyjnego Ukrainy. Rówieńskie Obwodowe Muzeum Krajoznawcze zwraca się z prośbą o pomoc do osób i instytucji chcących pomóc w ratowaniu tego dzieła sztuki.

Przekazać pieniądze można na konta organizacji dobroczynnej «Fundacja Rówieńskiego Obwodowego Muzeum Krajoznawczego» (ukr. Благодійна організація «Фонд Рівненського краєзнавчого музею»):

UAH:
Rówieński Oddział Banku Privatbank S. A.,
ЄДРПОУ 42881610, МФО 333391, numer konta
26006054726083.

або
UkrSibbank S. A., ЄДРПОУ 42881610, МФО
351005, numer konta 26001878943405.

EUR:
UkrSibbank S. A., ЄДРПОУ 42881610, numer
konta UA863510050000026002878962504, bank
beneficjenta: 07205696 UKRSIBBANK ANDRII-
VSKA STREET 2/12, KYIV, UKRAINE, kod SWIFT:
KHABUA2K, bank pośredniczący: BNP PARIBAS
SA, Paris, FRANCE, kod SWIFT: BNPAFRPP.

USD:
UkrSibbank S. A., ЄДРПОУ 42881610, numer
konta UA323510050000026005878962501, bank
beneficjenta: 07205696 UKRSIBBANK ANDRII-
VSKA STREET 2/12, KYIV, UKRAINE, kod SWIFT:
KHABUA2K, bank pośredniczący: BNP PARIBAS
U.S.A. – New York Branch, New York, USA, kod
SWIFT: BNPAUS3N.

Rówieńskie Obwodowe Muzeum Krajoznawcze

Юзеф Менціна-Кшеш (1860–1934 рр.) прославився як портретист, автор низки картин на історичну та релігійну тематику. Його вчителем був відомий польський художник Ян Матеїко. Саме під його керівництвом у 1884 р. Юзеф Менціна-Кшеш написав батальну картину «Битва під Оршею». Полотно відображає перемогу польсько-литовського війська під командуванням князя Костянтина Острозького над московитами у 1514 р. За цю роботу художник отримав стипендію, завдяки якій міг навчатися в Парижі.

Невідомо, як картина потрапила до Рівненського обласного краєзнавчого музею. Раніше вона не була ідентифікована. У книзі надходжень вказано, що вона потрапила до інституції в 1964 р. Натомість у Рівненському обласному державному архіві працівники музею віднайшли лист голови виконкому Рівненської міськради Анатолія Марченка від 1 червня 1947 р., адресований директору одного з готелів на колишній вулиці Сталіна в Рівному (нині Соборна). У цьому листі Рівненська міська рада депутатів трудящих просить передати Рівненському краєзнавчому музею картину «Битва під Оршею». Дослідники припустили, що йдеться про ту саму картину, котра потрапила в музей 1964 р.

Дізнатися, яка саме битва зображена на роботі, вдалося тільки у 2013 р. завдяки польському історикові Радославу Сікорі, який упізнав полотно під час відвідань Рівненського краєзнавчого музею. Порівнявши його з гравюрою «Битва під Оршею», створеною на підставі картини Юзефа Менціни-Кшеша та опублікованою в тижневику «Кłosy» у 1885 р., він ствердив, що в Рівному зберігається саме «Битва під Оршею».

Нині картина потребує негайної реставрації, вартість якої становить 80 тис. грн. Реставраційні роботи виконуватиме Львівська

філія Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Рівненський обласний краєзнавчий музей просить усіх небайдужих допомогти врятувати цінний експонат.

Перерахувати кошти можна на рахунок благодійної організації «Фонд Рівненського краєзнавчого музею»:

У гривнях:
Рівненська філія АТ КБ «Приватбанк», код за ЄДРПОУ 42881610, МФО 333391, номер рахунку 26006054726083.

або
Акціонерне товариство «Укрсиббанк», код за ЄДРПОУ 42881610, МФО 351005, номер рахунку 26001878943405.

У євро:
Акціонерне товариство «Укрсиббанк», код за ЄДРПОУ 42881610, номер рахунку UA863510050000026002878962504, банк бенефіціара: 07205696 UKRSIBBANK ANDRIIVSKA STREET 2/12, KYIV, UKRAINE, SWIFT code: KHABUA2K, банк-посередник: BNP PARIBAS SA, Paris, FRANCE, SWIFT code: BNPAFRPP.

У доларах:
Акціонерне товариство «Укрсиббанк», код за ЄДРПОУ 42881610, номер рахунку UA323510050000026005878962501, банк бенефіціара: 07205696 UKRSIBBANK ANDRIIVSKA STREET 2/12, KYIV, UKRAINE, SWIFT code: KHABUA2K, банк-посередник: BNP PARIBAS U.S.A. – New York Branch, New York, USA, SWIFT code: BNPAUS3N.

Рівненський обласний краєзнавчий музей

W Łucku uczczono Pantelejmona Kulisza

У Луцьку вшанували Пантелеймона Куліша

Lingwista, historyk, filozof, etnograf, redaktor, wydawca, a ponadto prozaik, poeta, publicysta, krytyk i tłumacz. Chodzi o jedną osobę – Pantelejmona Kulisza. Jeden z odcinków jego długiej i bogatej biografii jest związany z Łuckiem.

W 200. rocznicę urodzin Pantelejmona Kulisza 7 sierpnia, jego miłośnicy zgromadzili się w kaplicy biskupa Witalia Skomarowskiego, ordynariusza diecezji łuckiej Kościoła Rzymskokatolickiego. Kaplica ta znajduje się w murach dawnego klasztoru szarytek, w którym w XIX wieku mieściła się szkoła szlachecka. To w niej Kulisz pracował jako nauczyciel. Litanię odprawił wicekanclerz diecezji wołyńskiej Prawosławnego Kościoła Ukrainy protojerej Oлександр Bezkorowajnyj. Inicjatorem nabożeństwa był Wiktor Hrebenuk, wołyński prawosławny pisarz, który po wspólnej modlitwie krótko przedstawił obecnym najważniejsze etapy życia Pantelejmona Kulisza. Brat Wiktor – a taki jest jego literacki pseudonim – otrzymał w 2015 r. nagrodę imienia Pantelejmona Kulisza za poetycki etos «Dijannia nebożyteliw» («Dzieje mieszkańców niebios»).

Wieczorem na Rynku odbyło się również spotkanie literacko-kulturalne «Pantelejmon Kulisz i Łuck», zorganizowane przez Departament Kultury Łuckiej Rady Miejskiej i Muzeum Historii Bractwa Łuckiego, które jest oddziałem Wołyńskiego Muzeum Krajoznawczego. Uczestnicy spotkania stali się swego rodzaju ilustracją wszechstronności talentu Kulisza, ponieważ w wydarzeniu wzięli udział m.in. miejscowi krajoznawcy, historycy, muzealnicy, filolodzy, lingwiści i pisarze. Przerwy między referatami była odegrana przez aktorów teatru «Harmyder» scena z życia Pantelejmona Kulisza i jego żony Oлександры Білозерської na podstawie powieści Iwana Korsaka «Persteń Hanny Barwinok». Wydarzenie miało miejsce w plenerze i pogoda pokrzyżowała plany, więc aktorzy musieli improwizować tak, aby publiczność nie zmkła. Uczestnicy spotkania kontynuowali rozmowę przy herbacie i ciastkach w kawiarni «Stare Miasto».

Specjalnie na tę okazję władze miejskie odsłoniły w oknie domu przy ulicy Daniela Halickiego 12 portret Pantelejmona Kulisza. Teraz pisarz obserwuje z okna pierwszego piętra życie miasta, w którym kiedyś mieszkał i tworzył.

Dodajmy, że w Wołyńskim Muzeum Krajoznawczym obecnie czynna jest wystawa «Łucki okres Pantelejmona Kulisza».

Pantelejmon Kulisz urodził się 26 lipca (7 sierpnia w nowym stylu) 1819 r. w Woroneżu (powiat głuchowski gubernia czernihowska) w rodzinie drobnej szlachty kozackiej. Jego ojciec był dość bogatą osobą, ale nie widział potrzeby, aby jego syn zdobywał wykształcenie. Jedyne prośby matki przekonały go do oddania chłopca do gimnazjum w Nowogrodzie Siewierskim. Początkowo nauka szła Pantelejmonowi ciężko, ponieważ nie znał rosyjskiego, ale dzięki swoim zdolnościom, wytrwałości i ambicji szybko stał się jednym z najlepszych uczniów. Jednak despotyczny ojciec nie chciał opłacać jego nauki, więc nastolatek aby mieć pieniądze na czesne, musiał iść do pracy jako nauczyciel domowy. Jeszcze przed zakończeniem gimnazjum młody Kulisz w 1838 r. próbował dostać się na Uniwersytet Kijowski, ale nie zdał egzaminu wstępnego. Po roku udzielania korepetycji i samokształcenia młody człowiek został przyjęty na fakultet historyczno-filologiczny Wydziału Filozofii jako wolny student. Pantelejmon poświęcił się studiom, jednocześnie zaczął pisać i publikować swoje utwory w kijowskich czasopiśmie. Wynajmował w Kijowie mieszkanie u jednej z polskich rodzin. Dzięki fenomenalnej pamięci (mógł zapamiętywać i recytować całe strony tekstu) w ciągu kilku miesięcy doskonale opanował język polski. Nauczył się także niemieckiego i francuskiego. Na uniwersytecie szybko zauważono zdolnego chłopaka i wyjątkowo zaproponowano mu studia stacjonarne. Musiał jednak złożyć dokumenty potwierdzające pochodzenie szlacheckie, ale ojciec kategorycznie odmówił synowi pomocy w sporządzeniu papierów. Pod koniec 1840 r. Kulisz skreślono z listy studentów uczelni.

Chociaż nie miał dyplomu, dzięki protekcji inspektora szkół Kijowskiego Okręgu Edukacyjnego Michała Józefowicza otrzymał stanowisko nauczyciela języka rosyjskiego w łuckiej Szlacheckiej Szkole Powiatowej. W Łucku mieszkał od 28 stycznia do sierpnia 1841 r., po czym został skierowany do Kijowa. Z nielicznych zachowanych listów widać, że życie w prowincjonalnym mieście nie przypadło mu do gustu. Szkoła jednak miała bogatą kolekcję starodruków w je-

Мовознавець, історик, філософ, етнограф, редактор, видавець, а ще прозаїк, поет, публіцист, критик, перекладач. І все це про одну людину – Пантелеймона Куліша. Був у його довгій і насиченій біографії епізод, пов'язаний із Луцьком.

7 серпня, у 200-ту річницю дня народження Пантелеймона Куліша, його шанувальники зібралися в каплиці єпископа Віталія Скомаровського, ординарія Луцької дієцезії Римо-католицької церкви. Ця каплиця облаштована у стінах колишнього монастиря шариток, у якому в XIX ст. містилося дворянське училище. Саме в ньому Куліш працював викладачем. Заупокійну літію відправив віце-канцлер Волинської єпархії ПЦУ, протоієрей Олександр Безкоровайний. Ініціатором проведення цього молебня був Віктор Гребенюк, волинський православний письменник, який після спільної молитви коротко ознайомив присутніх з основними віхами життя Пантелеймона Куліша. До речі, брат Віктор – такий його літературний псевдонім – у 2015 р. був нагороджений премією імені Пантелеймона Куліша за свій віршований епос «Діяння небожителів».

Увечері на площі Ринок відбулася теж літературно-мистецька гутірка «Пантелеймон Куліш та Луцьк», організаторами якої були департамент культури Луцької міської ради та Музей історії Луцького братства, який є відділом Волинського краєзнавчого музею. Учасники гутірки стали своєрідною ілюстрацією багатогранності таланту Куліша, адже в заході взяли участь місцеві краєзнавці, історики, музейники, філологи, мовознавці, письменники – всіх і не перерахувати. Доповіді прикрасила сценка із життя Пантелеймона Куліша та його дружини Олександри Білозерської за мотивами роману Івана Корсака «Перстень Ганни Барвінок», яку зіграли актори театру «Гармидер». Щоправда, оскільки захід відбувався просто неба й погода внесла свої корективи, акторам довелося на ходу імпровізувати, аби публіка не змкла. Спілкування учасників продовжилося за чаєм із тістечками у кав'ярні «Старе місто».

Спеціально до цієї події міськрада відкрила у вікні будинку на вулиці Данила Галицького, 12 зображення Пантелеймона Куліша. Тож тепер письменник спостерігає із вікна другого поверху за життям міста, в якому йому колись випало мешкати і творити.

До речі, у Волинському краєзнавчому музеї нині діє виставка «Луцький період Пантелеймона Куліша».

Пантелеймон Куліш прийшов на світ 26 липня (тобто 7 серпня за новим стилем) 1819 р. у містечку Вороніж Глухівського повіту Чернігівської губернії у сім'ї дрібних дворян козацького походження. Батько був досить можливим господарем, але не вважав за потрібне, щоби його син навчався, і тільки вмовляння матері переконали його віддати хлопчину в Новгород-Сіверську гімназію. Навчання Пантелеймону попервах давалося важко, оскільки він не знав російської, але завдяки своїм здібностям, наполегливості і честолюбству він швидко став одним із найкращих учнів. Щоправда, деспотичний батько відмовився платити за навчання, тож, щоби мати чим заплатити, юнакові довелося піти працювати домашнім учителем. Так і не закінчивши гімназію, Куліш спробував у 1838 р. вступити до Київського університету, проте провалив вступні іспити. Після року репетиторства і самоосвіти юнака прийняли вільним слухачем на історико-філологічне відділення філософського факультету. Пантелеймон із головою поринув у навчання, у цей же час і сам почав писати і публікуватися в київських часописах. Квартиру знімав в одній з польських київських сімей. Маючи феноменальну пам'ять (міг запам'ятовувати і декламувати цілі сторінки тексту), Пантелеймон Куліш за кілька місяців досконало опанував польську мову. Вивчив теж німецьку та французьку. В університеті примітили здібного юнака і навіть у винятковому порядку запропонували йому стати повноправним студентом. Проте для цього потрібно було надати документи з підтвердженням дворянського походження, а батько навідріз відмовився допомогти синові із виробленням документів. Наприкінці 1840 р. Куліша з університету відрахували.

І хоч він не мав диплома, завдяки протекції куратора Київського навчального округу Михайла Юзефовича юнак отримав посаду викладача російської мови в Луцькому повітовому

зыкх польским, німецьким і французьким, сконфіскованих з бібліотек домашніх шляхты по стлімленію повстанія в латах 1830–1831, więc Kulisz забрав ся за их студиованіе. Badacze twierdzą, że to właśnie w Łucku Kulisz zaczął pisać w języku ukraińskim. Tutaj narodził się pomysł na «Czarną Radę» – najslawniejsze dzieło pisarza i pierwszą historyczną powieść w języku ukraińskim.

Jako pisarz Pantelejmon Kulisz był niezwykle płodny: jego twórczy dorobek liczy ponad pięćdziesiąt tomów. Nie wszystkie poglądy, które wyznawał Kulisz, były akceptowane w jego czasach, podobnie jak teraz wielu nie może mu wybaczyć na przykład publikacji: «Istoriya otpadienija Małorossii ot Polszy» lub «Kraszanka rusynam i polakam na Welykden 1882 roku». Być może dlatego właśnie nigdy nie ukazał się cały

zbiór jego dzieł, a niektóre z nich nigdy nie były publikowane.

W historii Pantelejmon Kulisz pozostał nie tylko ze względu na swoje pisarstwo. Najbardziej znaczące dla kultury ukraińskiej były stworzone przez niego: pisownia fonetyczna i alfabet, tzw. kuleszówka, «Gramatka» – pierwszy ukraiński elementarz w Imperium Rosyjskim, przekłady Szekspira, Goethego, Heinego, Byrona, a także pierwsze tłumaczenie Pisma Świętego na język ukraiński.

Tekst i zdjęcia: Anatolij OLICh

дворянському училищі. У Луцьку Пантелеймон Куліш жив із 28 січня до серпня 1841 р., потім його перевели у Київ. Із тих кількох листів, що збереглися, видно, що у провінційному місті йому не дуже сподобалося. Проте в училищі була дуже багата колекція стародруків польською, німецькою, французькою мовами, конфіскованих зі шляхетських домашніх бібліотек після придушення повстання 1830–1831 рр., тож Куліш зайнявся їх вивченням. Саме в Луцьку, як стверджують дослідники, Куліш почав писати українською; саме тут зродилася ідея «Чорної ради» – найвідомішого Кулішевого твору й першого історичного роману, написаного українською мовою.

Як письменник Пантелеймон Куліш був неймовірно плодотворним: його творча спадщина нараховує понад 50 томів. Далеко не всі погля-

ди, які сповідував Куліш, прийняли сучасники, так само й тепер багато хто не може простити йому, наприклад, «Историю отпадения Малороссии от Польши» чи «Крашанку галичанам і полякам на Великдень 1882 р.» Мабуть, тому так ніколи й не було видано повне зібрання його творів, а деякі з них узагалі ніколи не виходили друком.

Але в історії Пантелеймон Куліш залишився не тільки завдяки своєму письменству: найбільш значимими для вітчизняної культури стали створені ним українські фонетичні правопис та абетка, так звана кулішівка, «Грамматка» – перший буквар українською мовою в Російській імперії, переклади Шекспіра, Гете, Гейне, Шиллера, Байрона, а ще перший переклад українською Святого Письма.

Текст і фото: Анатолій ОЛІХ

Polska reżyserka wystawiła Witkacego wspólnie z łuckimi aktorami

Польська режисерка поставила з луцькими акторами Віткація

Łucki teatr «Harmyder» we współpracy z Jolantą Juszkiewicz, polską reżyserką o międzynarodowym doświadczeniu, przygotował przedstawienie «Matka» według dramatu Stanisława Ignacego Witkiewicza (tekst rozmowy z reżyserką zamieściliśmy w nr 14 MW z 18.07.2019).

Виставу «Мати» за драмою Станіслава-Ігнація Віткевича підготували луцький театр-студія «Гармидер» і польська режисерка з міжнародним досвідом Йоланта Юшкевич (наше інтерв'ю з режисеркою читайте в номері 14 «Волинського монітора» від 18.07.2019).

Wyniki tej współpracy można było ocenić 2 sierpnia podczas prapremiery dla krytyków i przedstawicieli mediów oraz 3 i 4 sierpnia na premierowych pokazach w Centrum Kulturalno-Artystycznym «Krasne».

Współpracę z teatrem «Harmyder» reżyserce zaproponował Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Łucku. Jolanta Juszkiewicz po raz pierwszy przyjechała tu w marcu. Przeprowadziła wówczas warsztaty dla aktorów amatorów oraz wybrała dziewięciu szczęśliwców, którzy w rezultacie zagrali w sztuce. Następnie zaczęła się praca na odległość. W ciągu lipca Jolanta Juszkiewicz pracowała w Łucku przeprowadzając próby z aktorami po sześć godzin dziennie.

Artystka powiedziała, że zaproponowała wystawienie dramatu Stanisława Ignacego Witkiewicza, ponieważ wcześniej pracowała z jego dziełami. Spektakl został poświęcony 80. rocznicy śmierci pisarza. Dramat «Matka» wybrano ze względu na dobry przekład na język ukraiński, którego dokonał artysta, aktor i tłumacz literatury polskiej Miško Barbara.

Reżyserka «Harmydera» Rusłana Porycka przypomniała, że to nie pierwsza sztuka wystawiona przez teatr w oparciu o twórczość Stanisława Ignacego Witkiewicza podkreślając, że: «Pracujemy z twórczością tylko tych autorów, z którymi coś nas łączy. Mamy bardzo silny związek z Witkacym, jest mistyczny, jak sam Witkacy».

Jolanta Juszkiewicz zapytała, czy spodobałby się reżyserowi Jerzemu Grotowskiemu, z którego uczniami pracowała po ukończeniu szkoły teatralnej, wynik współpracy z łuckimi aktorami, powiedziała, że tego nie wie, ponieważ Grotowski nie wystawiał teatru absurdu: «Stosowałam jednak jego metody pracując z aktorami. Korzystam z nich również w swoich przedstawieniach, co chyba da się zauważyć, kiedy gram na scenie». Dodała także, że współpraca z «Harmyderem» to przede wszystkim nowe doświadczenie, które z czasem zostanie przemyślane.

Swoimi wrażeniami ze współpracy z polską reżyserką podzieliła się aktorka «Harmydera» Alła Domańska, która gra w dramacie wewnętrzny głos głównej bohaterki: «Interesowały nas przede wszystkim nowe doświadczenia. Także dla nas, aktorów pracujących na stałe gdzie indziej i zbierających się na próby wieczorami parę razy w tygodniu, nowym doświadczeniem stały się codzienne sześciogodzinne próby. To było nowe wyzwanie i każdy z nas różnie to odbierał: komuś było trudniej, komuś – łatwiej. Najbardziej chciałoby się podziękować Jolancie za to, że nie udzielała nam wskazówek na temat przedstawienia, tylko mówiła o naszej aktorskiej przyszłości, abyśmy poczuli się ważni, przynajmniej w Łucku, ponieważ mamy już prawo powiedzieć, że pełniemy określoną misję kulturalną».

Tekst i zdjęcia: Olga SZERSZEN

Ocenić rezultat співпраці можна було під час передпоказу для критиків і представників ЗМІ, який відбувся 2 серпня, та на прем'єрних показах у культурно-мистецькому центрі «Красне» в Луцьку 3–4 серпня.

Як розповіла режисерка, попрацювати з гармидерівцями їй запропонувало Генеральне консульство Республіки Польща в Луцьку. До міста вона попередньо приїздила в березні, коли провела майстер-клас для акторів-аматорів і відібрала дев'ятьох щасливчиків, котрі в результаті зіграли у виставі. Далі розпочалася дистанційна робота. Цілий липень Йоланта Юшкевич провела вже в Луцьку, де репетирувала з акторами по шість годин на день.

Мисткиня відзначила, що запропонувала поставити саме драму Станіслава-Ігнація Віткевича, тому що раніше вже працювала з його творами. Також спектакль присвячується 80-річчю від дня смерті письменника. А драму «Мати» обрали за наявності вдалого перекладу, здійсненого мистецьким діячем, актором, перекладачем польської літератури Місько Барбарою.

Натомість режисерка театру-студії «Гармидер» Руслана Порицька пригадала, що це не перша робота театралів, основана на творчості Станіслава-Ігнація Віткевича. «Ми беремося лише за тих авторів, із якими в нас виникає зв'язок. Із Віткаєм у нас дуже потужний зв'язок, він містичний, як і сам Віткацій», – сказала вона.

На запитання про те, чи сподобалася би їй робота з луцькими акторами режисеру Єжи Гротовському, з учнями котрого Йоланта Юшкевич працювала одразу після театральної школи, вона зауважила, що не знає цього, адже Гротовський не ставив театру абсурду. «Однак я використовувала його техніки в процесі роботи з акторами. Також використовую їх у своїх роботах, що, думаю, можна простежити, коли граю сама на сцені», – зазначила Йоланта і додала, що співпраця з «Гармидером» – це передусім новий досвід, осмислення якого прийде згодом.

Своїми враженнями від роботи з польською режисеркою поділилася акторка «Гармидера» Алла Домаńska, котра відтворює внутрішній голос головної героїні драми: «Напевно, саме в новому досвіді полягало найбільше наше зацікавлення як акторів. Також для нас, як для акторів, які ходять на роботу і збираються на репетиції десь увечері пару разів на тиждень, новим досвідом стали щоденні шестигодинні репетиції. Це нове, і кожен із нас по-різному це сприйняв: комусь було важче, комусь – легше. Найбільше ж хотілося подякувати Йоланті за те, що вона не давала нам настанов про виставу, натомість говорила про наше майбутнє життя як акторів, щоб ми відчували себе вагомими, принаймні в Луцьку, тому що ми вже маємо право сказати, що несемо певну культурну місію».

Текст і фото: Ольга ШЕРШЕН

Nabór na stypendia do szkół doktorskich

Стипендії для навчання в аспірантурі

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej zaprasza młodzież polskiego pochodzenia do udziału w Programie stypendialnym dla Polonii im. gen. Władysława Andersa.

W ramach Programu osobom podejmującym kształcenie w szkole doktorskiej oferowane jest comiesięczne stypendium.

Do kogo skierowany jest Program?

O uczestnictwo w Programie mogą ubiegać się osoby polskiego pochodzenia, będące obywatelami jednego z następujących państw: Albania, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Bułgaria, Czechy, Chorwacja, Estonia, Gruzja, Kazachstan, Kirgistan, Litwa, Łotwa, Macedonia Północna, Mołdawia, Rosja, Rumunia, Serbia, Słowacja, Tadjykistan, Turkmenistan, Ukraina, USA, Uzbekistan, Węgry oraz państw Ameryki Południowej, Ameryki Środkowej i Afryki, które:

- posiadają Kartę Polaka (ewentualnie decyzję o jej przyznaniu) lub mają udokumentowane polskie pochodzenie (polska narodowość);
- nie posiadają obywatelstwa polskiego i nie złożyły wniosku o nadanie obywatelstwa polskiego;
- nie posiadają zezwoleń na pobyt stały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie złożyły wniosku o uzyskanie zezwolenia na stały pobyt;
- uzyskały dyplom ukończenia studiów II stopnia lub jednolitych studiów magisterskich w kraju pochodzenia lub w Polsce nie wcześniej niż w 2017 r.;
- nie uzyskały wcześniej dyplomu ukończenia studiów doktoranckich i nie posiadają stopnia doktora;
- w momencie wnioskowania w naborze do Programu nie odbywają studiów doktoranckich rozpoczętych przed 2019 r.

Zakres tematyczny działań realizowanych w ramach Programu

Program obejmuje przyznanie prawa do podejmowania i odbywania kształcenia w szkole doktorskiej, przyznanie stypendium na regulaminowy okres realizacji kształcenia. Stypendium wypłacane będzie za pośrednictwem uczelni przez maksymalnie 12 miesięcy w danym roku akademickim.

W ramach Programu Wnioskodawcy mogą się starać o przyjęcie wyłącznie do jednej szkoły doktorskiej, prowadzonej w uczelni nadzorowa-

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

nej przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Program nie dotyczy szkół doktorskich nadzorowanych przez innych ministrów.

Rekrutacja do szkoły doktorskiej odbywa się w drodze konkursu. Ostateczne decyzje o przyjęciu Wnioskodawcy na studia podejmuje uczelnia. Jednocześnie można być doktorantem tylko w jednej szkole doktorskiej.

Kandydatom sugerowane jest zapoznanie się z ofertą szkół doktorskich przed przystąpieniem do składania wniosku aplikacyjnego w systemie teleinformatycznym NAWA.

Regulamin Programu wraz z załącznikami, w tym wzór umowy z beneficjentem można pobrać tu: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/1079-nabor-na-stypendia-do-szkol-doktorskich-w-ramach-programu-im-gen-andersa-otwarty>

Termin i forma składania wniosków

Wnioski należy składać w języku polskim za pośrednictwem systemu teleinformatycznego NAWA: <https://programs.nawa.gov.pl/login> w okresie od 1 sierpnia 2019 do 30 sierpnia 2019 r. do godz. 15.00.

Ponadto Wnioskodawcy zobowiązani są do dostarczenia do Agencji (poza systemem NAWA) w terminie do 30 września 2019 r. zaświadczenia z uczelni, dokumentu potwierdzającego przyjęcie do wskazanej we wniosku szkoły doktorskiej lub promesy przyjęcia.

Ogłoszenie wyników naboru nastąpi do 25 października 2019 r.

Źródło: nawa.gov.pl

Національне агентство з питань академічного обміну Польщі запрошує молодь польського походження взяти участь у Стипендійній програмі для Полонії ім. Владислава Андерса.

Заходи, що здійснюються в рамках програми

Програма включає надання права на проходження навчання в аспірантурі, надання стипендії на встановлений період навчання. Стипендію виплачуватимуть за посередництвом університету протягом максимум 12 місяців у конкретному навчальному році.

У рамках програми кандидати можуть подавати заяви на вступ лише на одну аспірантську програму в одному з навчальних закладів, що підпорядковуються Міністерству науки та вищої освіти Польщі. Програма не поширюється на аспірантські програми, реалізація яких контролюється іншими відомствами.

Набір на навчання відбувається на конкурсній основі. Остаточне рішення про прийняття кандидата в аспірантуру ухвалює університет. Навчатися можна лише на одній аспірантській програмі.

Кандидатам рекомендують ознайомитись із пропозицією навчальних програм для аспірантів перед подачею заявки в IT-системі NAWA.

Положення про програму разом із додатками, зокрема й зразок типового договору з бенефіціаром, можна завантажити за посиланням: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/1079-nabor-na-stypendia-do-szkol-doktorskich-w-ramach-programu-im-gen-andersa-otwarty>

Час та форма подання заявок

Заявки потрібно подавати польською мовою через телеінформаційну систему NAWA: <https://programs.nawa.gov.pl/login> у період з 1 серпня 2019 р. до 15:00 30 серпня 2019 р.

Крім того, заявники зобов'язані до 30 вересня 2019 р. надати агентству (поза системою NAWA) довідку з університету, документ, що підтверджує вступ до зазначеної в заяві аспірантури, або гарантійний лист про прийняття на навчання.

Результати відбору оголосять 25 жовтня 2019 р.

Джерело: nawa.gov.pl

Kostiuchnówka zaprasza na uroczystości

Костюхнівка запрошує на урочистості

Centrum Dialogu Kostiuchnówka Chorągwi Łódzkiej Związku Harcerstwa Polskiego i Fundacja Centrum Dialogu Kostiuchnówka zapraszają do złożenia wizyty na obozie harcerskim w Kostiuchnówce.

Uroczystości z okazji 21 lat Harcerskiej Służby Pamięci na Wschodzie zaplanowano na 17 sierpnia w Polskim Łasku. O 12.00 zostanie odprawiona msza święta, a następnie odbędzie się poświęcenie zrekonstruowanej kaplicy legionowej. W programie są również apel harcerski, okolicznościowe wystąpienia, złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na grobach legionistów na Polskim Cmentarzu Wojennym.

O 14.00 odbędzie się piknik przyjaciół Kostiuchnówki, podczas którego można będzie spotkać się z przedstawicielami polskich organizacji z Łuckiego Okręgu Konsularnego oraz z harcerzami z Hufca «Wołyń».

Центр діалогу «Костюхнівка» Лодзької хоругви Спільки польського харцерства і фундація Центру діалогу «Костюхнівка» запрошують відвідати харцерський табір у Костюхнівці.

Урочистості з нагоди 21-ї річниці Харцерської служби пам'яті на Сході триватимуть 17 серпня в Польському Ласку. О 12.00 відбудеться богослужіння, після чого буде освячено реконструйовану каплицю польських легіонерів. У програмі є також харцерська перекличка, промови запрошених гостей, покладання квітів та лампадок на Польському військовому кладовищі.

О 14.00 розпочнеться пікнік друзів Костюхнівки, під час якого можна буде зустрітись з представниками польських організацій Луцького консульського округу та харцерями із загону «Волинь».

Śmiech to zdrowie!

Сміх – це здоров'я!

W Krakowie, podobnie jak na całym świecie, wszyscy (no może prawie wszyscy) ludzie, niezależnie od wykształcenia i doświadczenia, a opierając się jedynie na tzw. życiowej mądrości, uważają samych siebie za znakomitych ekonomistów mających gotową receptę na to, aby każdy obywatel żył, jak pączek w maśle i lekarzy, którzy wszystko wiedzą o swoim i cudzym zdrowiu.

Wystarczy przejść się w mieście królów po Nowym lub Starym Kleparzu, aby otrzymać przepis na cudowny lek załatwiający raz na zawsze nagiotki, tudzież dowiedzieć się jak rozwiązać problem powiększającej się jasno oświeconej łysinki. Trenerem, zwłaszcza po przegranym meczu reprezentacji, jest absolutnie każdy Polak. Jak kraj długi i szeroki, zewsząd dobiegają takie oto rozmowy:

– Panie, toż to śmiech na sali wpuszczają Lipca! Facet od trzech miesięcy grzeje w Anglii ławę! W piłkę nie mógł trafić! A Sierpień gra we włoskiej lidze jak z nut. To go nie powoła! Śmichy-chichy z kibiców!

– Tego Sierpnia, to rzeczywiście Włosi trafili, zapłacili za niego jakieś śmieszne pieniądze i jak im się opłaciło. Teraz mogą śmiać się od ucha do ucha!

– No i jeszcze to beznadziejne ustawienie zawodników! Nasz trener trzyma się go rękami i nogami, nic nie zmienia od kilku spotkań, jakby to przynosiło dobre efekty.

– Masz pan rację, ale to w końcu nasza reprezentacja i tak człowiek dalej będzie trzymał za nich kciuki.

Dokładnie tak jak ja!

Być jak pączek w maśle – oznacza życie w dobrobycie i w absolutnym szczęściu.

Śmiech na sali – powiedzenie opisuje sytuację bynajmniej nie śmieszna a raczej smutną i żenującą.

Grzać ławę – to dla zawodnika prawdziwy koszmar, ponieważ dotyczy sportowca, który nie występuje a jedynie jest nieustającym rezerwowym.

Grać jak z nut – znaczy wyśmienicie, wspinać się.

Śmichy-chichy – to robienie sobie z kogoś żartów, kpini (nie lubimy tego bardzo, zwłaszcza w sporcie).

Śmieszne pieniądze – to po prostu niewielka kwota.

Śmiać się od ucha do ucha – czyli wyrażanie absolutnej radości.

Trzymać się rękami i nogami – opisuje wielkie przywiązanie lub przyzwyczajenie do kogoś albo do czegoś.

Trzymać kciuki – czyli zwyczajnie kibicować.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla
przez ORPEG

У Кракові, як і в усьому світі, всі (ну, може, всі) люди, незалежно від освіти й досвіду, спираючись лише на житейську мудрість, вважають себе прекрасними економістами, які знають, що потрібно для того, аби кожен громадянин жив як пончик у маслі, й лікарями, котрі можуть поставити діагноз будь-кому.

Достатньо пройтися в королівському місті Новим або Старим Клепажем, аби отримати рецепт чудотворних ліків, які раз і назавжди дозволять позбутися мозолів, і заодно дізнатися, як розв'язати проблему осяїної лисинки, що невпинно збільшується. А тренером, особливо після програного збірною матчу, є кожен поляк. Із краю в край у Польщі чути ось такі розмови:

– Слушайте, але ж це сміх у залі – випускати Липня! Хлопака вже три місяці гріє лавку в Англії! По м'ячу не міг поцілити! А Серпень грає в італійській лізі як по нотах. То цей бовдур його не викликав! Сміхи-хіхи із вболівальників!

– Із цим Серпнем то дійсно італійці не промахнулися: заплатили за нього якісь смішні гроші і як їм вернулося! Тепер можуть посміхатися від вуха до вуха!

– А ще й це безнадійне позиціонування гравців! Наш тренер тримається за нього руками й ногами, вже кілька поєдинків нічого не міняє, ніби це приносить хороші результати.

– Ви праві, але все одно це наша збірна і ми їй далі триматимемо за неї кулаки.

Точнісінько, як я!

Бути як пончик у маслі (**być jak pączek w maśle**) – жити в добробуті й абсолютному щасті. Український відповідник – як вареник у сметані.

Сміх у залі (**śmiech na sali**) – вираз описує зовсім не смішну ситуацію, а радше прикру і сумну.

Гріти лавку (**grzać ławę**) – для професіонала це справжня трагедія, адже стосується спортсмена, який не виступає, а постійно сидить на лавці запасних.

Грати як по нотах (**grać jak z nut**) означає чудово, прекрасно.

Сміхи-хіхи (**śmichy-chichy**) – жартувати з кого-небудь (ми цього дуже не любимо, особливо у спорті).

Смішні гроші (**śmieszne pieniądze**) – невелика сума.

Посміхатися від вуха до вуха (**śmiać się od ucha do ucha**) – вираження абсолютної радості.

Триматися руками й ногами (**trzymać się rękami i nogami**) – велика прив'язаність чи приzwyczajenie до когось або чогось.

Тримати кулаки (**trzymać kciuki**) – вболівати.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

Kolegium Tłumaczy zaprasza

Програма «Kolegium Tłumaczy» запрошує

Program Kolegium Tłumaczy adresowany jest do wszystkich tłumaczy literatury polskiej, zarówno tych z dużym dorobkiem, jak i początkujących – podaje Instytut Książki.

Kandydat musi mieć przynajmniej jeden tekst tłumaczenia ogłoszony drukiem bądź w poważnej publikacji internetowej. Kandydaci mogą ubiegać się o pobyt od jednego do dwóch miesięcy. Jest to typowy pobyt twórczy, jedyną ewentualną obligacją tłumacza jest wykład na Uniwersytecie Jagiellońskim. Tłumacze zakwaterowani są w domu pracy twórczej przy Instytucie Książki na ul. Zygmunt Wróblewskiego 6 w Krakowie.

W ramach pobytu studyjnego uczestnik otrzymuje:

- zwrot kosztów podróży (w obie strony),
- diety (30 PLN dziennie) i kieszonkowe (40 PLN dziennie),
- dostęp do internetu,
- pomoc w organizacji spotkań z wydawcami bądź pisarzami w ramach projektu realizowanego przez tłumacza.

Tłumacz zobowiązany jest do sporządzenia sprawozdania z pobytu studyjnego, które będzie służyło organizatorom do dalszych działań promujących Kolegium Tłumaczy (np. publikacja w części lub całości itp.).

Na prośbę organizatorów tłumacz zobowiązany jest do przeprowadzenia cyklu warsztatów przekładowych lub wykładu dla studentów filologii UJ lub Katedry UNESCO do Badań nad Przekładem i Komunikacją Międzykulturową przy UJ. Temat określony jest wspólnie przez tłumacza i organizatorów.

Zasady zgłaszania się kandydatów:

Kandydaci zgłaszają się sami i przedkładają następujące dokumenty (wszystko wysyłane e-mailem):

– życiorys (data urodzenia, miejsce zamieszkania, wykształcenie, działalność zawodowa),

– pełna lista opublikowanych przekładów (i ewentualnie innych publikacji),

– krótki opis prac przewidzianych na czas pobytu studyjnego (czyli nad jakim przekładem kandydat będzie pracował podczas pobytu, jakiego rodzaju badania/poszukiwania/konsultacje są potrzebne etc. Rozpatrywane będą wyłącznie projekty związane z przekładem konkretnych dzieł – a nie np. projekty badawcze, naukowe itd.),

– informacja na temat preferowanego terminu i ilości miesięcy,

– informacja na temat preferowanego tematu wykładu/zajęć dla studentów,

– ewentualnie: rekomendacja (tłumacza z dużym dorobkiem, wydawcy, polonisty, instytucji kultury, polskiej placówki dyplomatycznej, ośrodka akademickiego).

Aplikacje na pobyt w 2020 r. przyjmowane są w terminie do 30 września 2019 r. i należy je kierować na adres: e.wierzchowska@instytutksiazki.pl (osoba kontaktowa: Elżbieta Wierzchowska-Ziobro).

Tłumacze, którzy gościli w Kolegium Tłumaczy, nie mogą ubiegać się o kolejny pobyt przez następne dwa lata.

Kolegium Tłumaczy działa od 2006 roku. Dotychczas, czyli do końca roku 2018, do Krakowa w ramach 127 pobytów stypendialnych przyjechało 104 tłumaczy z 37 krajów.

Програма «Kolegium Tłumaczy» скерована до всіх перекладачів польської літератури, як із серйозним доробком, так і початківців. Про це повідомляє Інститут книги.

Кандидат повинен мати принаймні один перекладений текст, опублікований у паперовому виданні або на Інтернет-сайті. Він може претендувати на перебування в Польщі від одного до двох місяців. Це типовий творчий візит, єдиним можливим зобов'язанням перекладача може бути лекція в Ягеллонському університеті (UJ). Перекладачі проживатимуть у домі творчої праці при Інституті книги на вулиці Зигмунта Врублевського, 6 у Кракові.

У рамках навчального візиту учасник отримає:

- повернення коштів за квитки (в обидві сторони),
- добові (30 PLN на день) та кишенькові (40 PLN на день),
- доступ до Інтернету,
- допомогу в проведенні зустрічей із видавцями або письменниками в рамках проекту, запланованого перекладачем.

Перекладач зобов'язаний надати звіт про навчальний візит, який організатори можуть використати для подальших дій із промоції проекту «Kolegium Tłumaczy» (наприклад, для публікації його частково або повністю).

На прохання організаторів перекладач зобов'язаний провести цикл перекладацьких майстер-класів або лекцій для студентів факультету філології UJ або кафедри ЮНЕСКО із навчання перекладачів та міжкультурної комунікації при UJ. Перекладачі і організатори обирають тему разом.

Правила подання заявок

Кандидати подають заявки самостійно і повинні вислати електронною поштою такі документи:

– автобіографія (дата народження, місце проживання, освіта, професійна діяльність),

– повний список опублікованих перекладів (а також інших публікацій, якщо вони є),

– короткий опис запланованих на час навчального візиту робіт (над яким перекладом працюватиме кандидат під час візиту, які дослідження/пошуки/консультації йому потрібні і т. д. Розглядатимуться виключно проекти, пов'язані з перекладом конкретних творів, а не дослідницькі, наукові і подібні роботи),

– інформація щодо бажаної дати приїзду та кількості місяців,

– інформація щодо теми лекції/курсу для студентів, яку кандидат може провести,

– рекомендація (не обов'язково) перекладача зі значним доробком, полоніста, інституції культури, польської дипломатичної установи, навчального закладу.

Заявки на 2020 р. можна надсилати до 30 вересня 2019 р. на адресу: e.wierzchowska@instytutksiazki.pl (контактна особа Ельжбета Вежховська-Зьобро).

Перекладачі, які вже брали участь у проекті «Kolegium Tłumaczy», не можуть претендувати на участь у програмі впродовж двох наступних років.

Колегія перекладачів діє з 2006 р. До кінця 2018 р. до Кракова в рамках 127 стипендійних візитів прибули 104 перекладачі з 37 країн.

Władysław Ślewiński – polski Gauguin

Владислав Слевінський – польський Гоген

W bogatej historii malarstwa polskiego jest duża grupa artystów, którzy za swojego życia pozostali niedocenieni. Jednym z nich bez wątpienia był Władysław Ślewiński.

Każdy, kto planuje swoją drogę życiową, powinien twardo trzymać się stałej, a pewnej zasady: wybieraj zawód w oparciu o własne zdolności, zainteresowania i możliwości. Władysław Ślewiński, jeden z najwybitniejszych polskich postimpresjonistów, najwyraźniej nie znał tej prawidłowości. Nie zwracając uwagi na swe talenty, zabrał się za zarządzanie oddziedziczonym po matce majątkiem ziemskim Pilaszkowice. Na efekty nie trzeba było długo czekać. W gospodarowaniu doznał całkowitej porażki. W 1888 r., mając zaledwie 32 lata (urodził się 1 czerwca 1856 r., był synem Kajetana Ślewińskiego, dziedzica wsi Białynin, oraz Heleny z Myszyrowiczów, która zmarła przy porodzie), musiał uciekać do Paryża, ratując się w ten sposób od wierzycieli, komornika i urzędu skarbowego. W stolicy Francji poznał Paula Gauguina. To z nim się zaprzyjaźnił, to z nim odwiedzał modną restaurację «Chez Madame Charlotte», w której spotykała się ówczesna artystyczno-intelektualna elita: Alfons Mucha, Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, August Strindberg. Znajomość z Gauguinem będzie miała ogromny wpływ na dalsze życie Ślewińskiego. Wtedy malarz poznaje główne założenia postimpresjonistycznej teorii Gauguina określanej mianem syntetyzmu.

Do 1910 r. Ślewiński, poszukując swojego miejsca w życiu, wiele podróżował po Europie. W 1908 r. na krótko objął nawet stanowisko profesora w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. Zrezygnował jednak z niego, by wyjechać do Bretanii i osiaść tam na stałe. W jego domu bywali słynni przedstawiciele epoki, w której żył, między innymi Witkacy i Tadeusz Makowski.

O malarstwie Władysława Ślewińskiego możemy przeczytać, że tworzył: «[...] własną, oryginalną formułę obrazowania. Malarskie formy wydobywał płaską plamą barwną obwiedzioną miękkim, wyrazistym konturem, zachowując subtelny modelunek walorowy i płynny dukt pędzla; kształty syntetyzował, chwytając esencjonalne cechy przedmiotów i pejzaży. Prostotę ujęcia łączył umiejętnie z walorem dekoracyjności. Po mistrzowsku harmonizował gamę barw stłumionych, tworząc wyrafinowane zestroje kolorystyczne («Maska i książki», ok. 1897); zębate brzozy, szarości i zielenie ożywiał akcentami dźwięcznych, nasyconych czerwieni, żółcieni i fioletów («Dzban z cyniami na czerwonej serwecie», ok. 1900; «Kwiaty czerwone, żółte i jabłka», ok. 1903). W martwych naturach, których

«bohaterami» były pospolite gliniane dzbanki z bukietem polnych kwiatów lub misy z owocami, kreował nastrój skupienia, atmosferę refleksji nad cichym trwaniem przedmiotów, aurę kontemplacji ich utajonego bytowania («Martwa natura z zieloną filiżanką», ok. 1899; «Martwa natura z kwiatami i owocami», ok. 1889; «Czerwony hiacynt i jabłko», ok. 1905). Poetykę «zwyczajnej niezwykłości» intensyfikują w obrazach Ślewińskiego zasłony i serwety zdobne japońskimi deseniami, które świadczą o fascynacji sztuką Wschodu [...]» (Irena Kossowska, «Władysław Ślewiński», cytata ze strony Culture.pl).

Niezwykłym dziełem w dorobku artystycznym malarza jest obraz «Czesząca się». Płótno powstało w Paryżu w 1897 r. Trudno jest przejść obok niego obojętnie. Ta niesamowicie intrygująca, a jednocześnie wzbudzająca niepokój kompozycja, łączy secesyjną formę ze zmysłowością tak charakterystyczną dla okresu Młodej Polski. W zwyczajnej czynności i sytuacji artysta odnajduje tajemniczość, urok oraz zapowiedź jakiegoś niezwykłego przeżycia i doznania.

O Ślewińskim można niewątpliwie powiedzieć, że jako jeden z pierwszych wprowadził martwą naturę na salony. Ówczesna krytyka artystyczna ze zdziwieniem konstatowała, że tak dużo da się powiedzieć o tych banalnych, zwyczajnych przedmiotach i takich sobie jabłkach na przykład. W swoich pracach, z wielkim upodobaniem i po mistrzowsku, wykorzystywał światło, które gra pierwsze skrzypce na jego obrazach.

Wraz z początkiem I wojny światowej do malarza zaczęła zbliżać się śmierć. Z dnia na dzień stan zdrowia artysty pogarszał się coraz bardziej. Wreszcie nieuleczalna choroba uderzyła ostatecznie. Po długich miesiącach walki Władysław Ślewiński zmarł w Paryżu 24 marca 1918 r. Miał 62 lata. Na jadący ulicami Paryża karawan położono duży, okrągły wieniec z ciemnych bratków i gałązek białego bzu.

Gabriela WOŹNIAK-KOWALIK,
nauczycielka skierowana do Łucka i Kowla
przez ORPEG

Ilustracje: 1. Anemony, 1904. 2. Śpiąca kobieta z kotem, 1896. Źródło: Wikipedia

У багатій історії польського живопису є велика група митців, недооцінених за їхнього життя. Один із них – Владислав Слевінський.

Кожен, хто планує власний життєвий шлях, повинен твердо дотримуватися чіткого й перевіреного правила: обирай професію на основі власних здібностей, зацікавленість і можливостей. Владислав Слевінський, один із найвидатніших польських постімпресіоністів, найімовірніше, не знав цього принципу. Не звертаючи уваги на свої таланти, він узявся за управління земельним маєтком Піляшковице, отриманим у спадок від матері. На результати довго чекати не довелося. У господарюванні він зазнав цілковитої поразки. У 1888 р., маючи всього 32 роки (а народився він 1 червня 1856 р., його батьками були Каєтан Слевінський, дідич села Бялинін, та Гелена Мисирович, яка померла під час пологів), був змушений утікати до Парижа, рятуючись таким чином від поручителів, судового виконавця і казначейства. У столиці Франції він познайомився, а згодом і подружився з Полем Гогеном. Разом відвідували модний ресторан «Chez Madame Charlotte», у якому збиралася тодішня мистецько-інтелектуальна еліта: Альфонс Муха, Станіслав Виспянський, Юзеф Меґоффер, Август Штріндберг. Знайомство з Гогеном мало величезний вплив на подальше життя Слевінського. Тоді художник пізнав головні принципи постімпресіоністської теорії Гогена, яка отримала назву синтетизму.

До 1910 р. Слевінський, шукаючи свого місця в житті, багато подорожував Європою. У 1908 р. навіть на короткий термін зайняв професорську посаду у Варшавській школі мистецтв. Проте відмовився від неї, повернувся у Францію, у Бретань, де оселився назавжди. Його дім відвідувало багато відомих людей того часу, зокрема Віткацій і Тадеуш Маковський.

Читаючи про малярство Владислава Слевінського, можемо дізнатися, що він творив «[...] власний оригінальний стиль відтворення образу. Художні форми він видобував плоскою кольоровою плямою, обведеною м'яким виразним контуром, зберігаючи при цьому делікатне моделювання світлотіней і плавний штрих пензля; він синтезував форми, схоплюючи в квінтесенції риси предметів і пейзажів. Простота відображення в ньому вміло поєднувалася з декоративністю. Він майстерно гармонізував барви приглушених кольорів, створюючи вишукані колористичні палітри («Maska i książki», бл. 1897 р.); вицвілу бронзу, сірину і зелень оживляв акцентами дзвінких, насичених пур-

пурових, жовтих і фіолетових відтінків («Глек із герберами на червоній скатертині», бл. 1900 р.; «Червоні, жовті квіти і яблука», бл. 1903 р.). У натюрмортах, «героями» яких були звичайнісінькі глиняні глечики з букетом польових квітів або полумиски з фруктами, він створював настрої зосередженості, атмосферу роздумів над тихим буттям предметів, ауру контемплативності їхнього прихованого існування («Натюрморт із зеленою чашкою», бл. 1899 р.; «Натюрморт із квітами та фруктами», бл. 1889 р.; «Червоний гіацинт і яблука», бл. 1905 р.). Поетику «звичайного незвичного» посилюють у полотнах Слевінського занавіски і скатертини, оздоблені японськими орнаментами, які свідчать про захоплення мистецтвом Сходу [...]» (Ірена Коссовська, «Владислав Слевінський», цитата із сайту Culture.pl).

Незвичайним твором у мистецькому доробку художника стала картина «Жінка, що розчісується». Полотно було створене в Парижі 1897 р. Важко байдуже пройти повз нього. Ця композиція, яка дуже інтригує й одночасно викликає неспокій, поєднує форму ар-нуво із пристрасною, дуже характерною для періоду Молодого Польщі (польська модерністська течія, – перекл.). У повсякденних діях і ситуаціях митець знаходить таємничість, привабливість та обіцянку якогось надзвичайного враження та відчуття.

Про Слевінського варто відзначити, що він одним із перших увів пейзаж у салони. Тодішня мистецька критика зі здивуванням констатувала, що так багато можна сказати про ці банальні, звичайні предмети і про такі собі, наприклад, яблука. У своїх роботах митець із великою охотою й майстерністю використовував світло, яке грає першу скрипку на його полотнах.

Одночасно з початком Першої світової війни до художника почала наближатися смерть. З дня на день стан його здоров'я невпинно погіршувався. Врешті невиліковна хвороба завдала остаточного удару. Після багатьох місяців боротьби Владислав Слевінський помер у Парижі 24 березня 1918 р. Йому було 62 роки. На катафалк, що котився паризькими вулицями, поклали великий круглий вінок із темних фіалок та кетягів білого бузку.

Габрієля ВОŹНІАК-КОВАЛІК,
учителька, скерована до Луцька і Ковеля
організацією ORPEG

Ilustracje: 1. Anemony, 1904. 2. Спяча жінка з котом, 1896. Джерело: Wikipedia

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії в Луцьку

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Агент страховий	5 500	Презентація страхових послуг, консультування клієнтів компанії з метою укладання договорів страхування. Попередньо телефонувати: 788 410, 050 423 41 09, Анатолій Васильович	Бетоняр	6 000	Бетонні роботи. Робота в районі вул. Рівненської, новобудова. Попередньо телефонувати: 0958212535, Анатолій Вікторович	Водій автотранспортних засобів	6 500	Здійснення пасажирських перевезень міжміськими маршрутами на автобусах «Еталон», «Богдан»; утримання автотранспортного засобу в належному стані; дотримання правил безпеки руху; попередньо телефонувати: 0953000969
Адміністратор	8 000	Адміністратор у фітнес-кафе «Lime Fit Club»: організація свят, акційних пропозицій, прийом замовлень; контроль за персоналом кафе, контроль по кухні. Графік роботи гнучкий: з 10:00 до 20:00. Попередньо телефонувати: 0990439723, Альона	Бруківник	6 000	Роботи пов'язані з виготовленням та вкладенням бруківки, можливі відрядження по області, при цьому роботодавець забезпечує харчуванням та відшкодовує транспортні витрати. Попередньо телефонувати: 0509070836	Водій автотранспортних засобів	8 000	Перевезення вантажів (напоїв) по Волинській обл. Наявність прав водія категорій В, В1, С. Телефонувати: 099-037-54-33, Олеся Леонідівна
Адміністратор	5 400	Адміністрування процесів у торговельній залі супермаркету, управління персоналом, контроль наявності товару, термінів придатності, цінників, ведення документації магазину, організаційні питання; супермаркет «Наш Край», м. Луцьк, пр. Відродження, 18; попередньо телефонувати: 0660050555; 0677017676	Бухгалтер	6 695	Бухгалтер 1 категорії: нарахування з/ги, складання звітності, ведення бухгалтерського обліку підприємства, документообіг, місце проведення робіт: пр. Перемоги, 14. Знання програми 1С версії 8.0, 8.2 або 8.3. Попередньо телефонувати: 0332740370	Водій автотранспортних засобів	10 000	Перевезення вантажів у міжнародному сполученні. Робота на автомобілі Renault. За більш детальною інформацією звертатись за тел.: 0503780184, Василь Григорович
Адміністратор системи	5 500	Обробка вхідних звернень користувачів (чат, e-mail); робота з комп'ютером, висока швидкість друку; знання англійської мови; телефонувати: 050-80-41-143, Тетяна Петрівна	Бухгалтер	9 700	Ведення первинної документації, прихідних та розхідних документів. Робота клієнт-банк. Контроль за договорами, списання. Попередньо телефонувати: 0509861643	Водій автотранспортних засобів	15 000	Транспортні перевезення вантажів по Україні. Автомобіль тоннажністю 15 тонн (однинка). Наявність прав категорії Е. Стаж роботи від 2 років. Попередньо телефонувати: 066-721-70-81
Акушерка	4 175	Виконання обов'язків згідно посадової інструкції	Вантажник	6 000	Завантаження, розвантаження будівельних матеріалів. Місце проведення робіт: вул. Ковельська, 150а, склад-магазин. За більш детальною інформацією звертатись за телефоном: 0992281552, Василь Васильович	Водій тролейбуса	9 000	Керування транспортним засобом (тролейбусом) по місту. Наявність прав водія категорії Т. Телефонувати: 26-17-39
Апаратник термічного оброблення ковбасних виробів	12 000	Досвід роботи на виробництві. Роботи проводяться у місті Луцьку, вул. Лідавська. Режим роботи: з понеділка по п'ятницю з 08:00 до 17:00. Попередньо телефонувати: 0504389492 (Юлія)	Вантажник	6 500	Здійснення навантаження, перенесення і розвантаження внутрішньо складського вантажу та інших товарно-матеріальних цінностей. Тел.: 099-037-5433, Олеся Леонідівна	Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти	5 500	Телефонувати: 0958801880, Володимир Федорович. Проведення додаткових занять для дітей шкільного віку, початкових класів (1-3) відповідно режиму роботи при домовленості з роботодавцем
Апаратник хімводоочищення	8 266	Проведення процесу механічного та хімічного очищення води: хлорування, знезалювання, знекремнювання, натрій катіонування, вапнування, обслуговування і регулювання роботи водопідготовчих агрегатів за результатами проведення хімічних аналізів, готувати реагенти для проведення технологічних процесів, ведення водно-хімічного режиму котельні та теплових мереж; посвідчення Волинського обласного навчально-курсового комбінату за професією «Апаратник хімводоочищення»	Вантажник	6 000	Навантаження та розвантаження продукції зі складів, дотримання правил санітарії та особистої гігієни. Харчують, здійснюють довіз на роботу та з роботи. Попередньо телефонувати. Контактна особа: 0501360320	Газозварник	10 000	Зварювання деталей, апаратів, конструкцій, виконання робіт на будівельному майданчику, розряд 4-5, конт. тел.: 74-02-33 або 0503397187, Іван Леонідович
Асистент вчителя	4 173	Знаходити індивідуальний підхід до будь-якої дитини з навичками викладання психології, соціальних дисциплін (робота в ЗОШ с. Липини), конт. тел.: 0660924563, Валентина Петрівна	Верстатник широкого профілю	9 000	Робота в ремонтно-механічному цеху: обробка деталей на універсальних верстаках, нарізання різьби, фрезерування, шліфування вузлів та деталей. Попередньо телефонувати: 050-1444-964	Газорізальник	11 610	Виконує кисневе та повітряно-плазмове прямолінійне та фігурне різання металів, деталей різної складності з вуглецевих сталей, кольорових металів, виконує різання сталевих труб різного сечення, можливе навчання на виробництві
Аудитор	10 000	Знання чинного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та звітності, наявність ліцензії або дозвільних документів для ведення аудиторської діяльності; домовитись про співбесіду за телефоном: 0997489400, Ірина Ігорівна; вул. Травнева, 2а, с. Прилуцьке (район ТЦ «Глобус»)	Виконавець робіт	10 000	Забезпечує виконання будівельно-монтажних робіт відповідно до робочих креслень, проекту організації робіт, виробничого плану та нормативних документів. Контролює додержання технологічної послідовності виробництва та забезпечує належну якість роботи. Організовує приймання матеріалів, конструкцій, виробів, їх складування та облік, вносить пропозиції щодо комплектування кількісного та професійно-технічного складу бригад	Геодезист	15 000	Виконання геодезичних робіт по будівництву багатопверхових житлових будинків. Досвід роботи з електронними геодезичними приладами. Попередньо телефонувати: 067-82478-79, Тарас Володимирович
Бариста	8 500	Консультування та розрахунок клієнтів, приготування кави та кавових напоїв, можливе навчання, дотримання чистоти на робочому місці. Попередньо телефонувати: 0639925008. Робота в кафе «Лофт» (пр. Перемоги)	Вихователь дошкільного навчального закладу	6 000	Догляд за дітьми віком 3-6 років, проведення розвиваючих занять, дотримання режимних моментів, знання ПК, робота в ДЦ «Веселка», пр. Соборності, 16в	Головний архітектор проекту	13 420	Пошук замовлень, робота із замовниками та укладання договорів, організація виробничої, технічної та творчої діяльності виробничого колективу, здійснення технічного керівництва проектно-вишукувальними роботами під час проектування об'єкта
Бариста	6 000	Телефонувати: 0503138081. Приготування різних видів кави, чаю, торгівля кавою на вагу, знання асортименту, якісне обслуговування відвідувачів. Режим роботи: можливо 2 дні чере 2. Кав'ярня знаходиться за адресою: м. Луцьк, вул. Лесі Українки, «Капучіно»	Вишивальник	9 000	Вишивання малюнків на тканинах машинками Tagima	Головний бухгалтер	10 000	Виконання обов'язків заступника директора (головного бухгалтера) з фінансово-економічних питань: ведення бухгалтерського обліку та звітності, фінансова діяльність підприємства, здійснення контролю; знання звітності виробництва. Телефонувати: 050-378-07-37, Євген Іванович
Бармен	7 000	Приготування та розлив напоїв, розрахунок відвідувачів у закладі «Смачна реберня» по вул. Кравчука, 42а. Попередньо телефонувати: 099-63-73-869, Андрій Олександрович	Водій автотранспортних засобів	7 000	Вантажні перевезення автомобілем SCANIA. Поїздки за кордон, наявність чіпа. Попередньо телефонувати: 0501321074, Федір Аврамович	Головний метролог	10 000	Організація роботи з метрологічного забезпечення виробництва, випробувань та експлуатації продукції; проведення метрологічної експертизи технічної документації, яка розробляється на фабриці; проведення робіт з оцінки похибок вимірювань; контроль за оснащенням технологічного процесу всіма засобами вимірювань
Бармен	10 000	Робота в кафе «Волинь», по змінах, тиждень через тиждень. Зустрічати відвідувачів закладу, ознайомлювати їх з асортиментом і рецептурою напоїв, отримувати замовлення, готувати безалкогольні та алкогольні напої та каву, проводити розрахунки з відвідувачами	Водій автотранспортних засобів	8 000	Водій-експедитор, роботодавець здійснює довіз на роботу та з роботи, харчують, розвезення товарів (м'ясної продукції) по торговельних точках, робота з документами. Конт. тел.: 0501360320			
			Водій автотранспортних засобів	10 000	Здійснення вантажних перевезень (деревини) по Україні, з/п до 20 000 грн в залежності від фактично відпрацьованого часу. Наявність прав водія категорії СЕ. Попередньо телефонувати: 066-033-83-37, Євгенія Василівна			

За детальною інформацією звертайтеся до Луцького міського центру зайнятості:

45004 м. Луцьк, вул. Ярошука, 2;
тел.: +38(03322) 72-72-58; 24-92-68

Członkowie Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego Obwodu Tarnopolskiego

z głębokim smutkiem i żalem przyjęli wiadomość o śmierci Tadeusza Kota,

który zmarł 28 lipca 2019 roku we Lwowie.

ŚP. TADEUSZ KOT

należał do grona najstarszych członków Towarzystwa.

Był wspaniałym Człowiekiem całym sercem oddanym pracy na rzecz utrzymania

polskości oraz pamięci o historii i kulturze Tarnopolszczyzny.

Składamy wyrazy głębokiego współczucia Rodzinie Zmarłego i bliskim,

których dotknęła ta bolesna strata. Łączymy się z Wami w smutku.

Cześć Jego pamięci!

Zarząd PTKOOT w Tarnopolu

Здобądź nagrodę dla doświadczonego nauczyciela

Здобудь нагороду для досвідченого вчителя

NAGRODA DLA DOŚWIADCZONEGO NAUCZYCIELA

JESTEŚ DOŚWIADCZONYM NAUCZYCIELEM?

CHCESZ PODZIELIĆ SIĘ SWOJĄ WIEDZĄ?

ANGAŻUJESZ SIĘ NA RZECZ SZKOLNICTWA POLSKIEGO NA UKRAINIE?

Фонд «Свобода і демократія» запрошує взяти участь у програмі для досвідченого вчителя в рамках проекту «Вчитель ПЛЮС».

«Якщо ти досвідчений учитель, хочеш поділитися своїми знаннями, долучаєшся до польського шкільництва в Україні, подай заявку, заповнивши формуляр, та виграй нагороду», – читаємо на сайті фонду.

У рамках програми фінансову нагороду отримують 18 учителів.

Для того, щоб подати заявку, потрібно додати до формуляра два сценарії уроків із польської мови, історії чи культури Польщі або сценарій патріотичного заходу. Сценарії опублікують на сайті фонду «Свобода і демократія».

Програму «Нагорода для досвідченого вчителя» реалізує фонд «Свобода і демократія» з метою підтримки розвитку польськомовного стаціонарного і суспільного шкільництва в Україні. Вона є складовою проекту «Вчитель ПЛЮС». Фінансування відбувається в рамках здійснення опіки Сенату Республіки Польща над Полонією й поляками за кордоном у 2019 р.

Джерело: wid.org.pl

Fundacja Wolność i Demokracja zaprasza do udziału w Programie dla Doświadzonego Nauczyciela w ramach projektu «Nauczyciel PLUS».

«Jeśli jesteś doświadczonym nauczycielem, chcesz podzielić się swoją wiedzą, angażujesz się na rzecz szkolnictwa polskiego na Ukrainie, zgłoś się do nas wypełniając zgłoszenie i zgarnij Nagrodę dla doświadzonego nauczyciela» – czytamy na stronie Fundacji.

W ramach programu nagrodą finansową zostanie uhonorowanych 18 nauczycieli.

Warunkiem aplikowania o nagrodę jest dołączenie dwóch pokazowych scenariuszy lekcji z przedmiotów ojczystych lub scenariusza z imprezy o charakterze patriotycznym. Scenariusze zostaną upublicznione na stronie Fundacji Wolność i Demokracja.

Program Nagrody dla doświadzonego nauczyciela jest organizowany przez Fundację Wolność i Demokracja w celu wspierania rozwoju polskojęzycznego szkolnictwa stacjonarnego i społecznego na Ukrainie, realizowany w ramach projektu «Nauczyciel PLUS» i współfinansowany w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2019 r.

Źródło: wid.org.pl

У Луцьку проводять набір учнів для вивчення польської мови

Товариство польської культури на Волині імені Еви Фелінської (Луцьк, вулиця Крилова, 5/7) проводить набір учнів до суботньо-недільної школи на 2019–2020 н. р.

Організація запрошує до вивчення польської мови дітей 2003–2009 р. н., а також дорослих.
Початок занять – 1 жовтня 2019 р.

Запис до школи триватиме з 20 серпня до 20 вересня 2019 р. (крім 4–6 вересня).
Зацікавлених просимо звертатися щодня з 12.00 до 15.00 за тел.: (0332) 72 54 99.

